

Šiame numery

Čia turi pasireikšti pačios kūrėbingiausios mintys.
Knyga apie Lietuvos Steigiamąjį Seimą.
Kodėl laukti, o ne laužiti?
Aksominių gelmių dailininkas
Vladislovas Žilius.
Prano Visvydo eilėraštis.
Richardas Dainoras dainuoja
Bruselio operoje.
Palikę tėviškės namus
Leidžiama knyga apie dr. Joną Šliupą.

KNYGA APIE LIETUVOS STEIGIAMĄJĮ SEIMĄ

B. ŽUKAUSKAS

V. Daugirdaitė - Sruogienė, LIETUVOS STEIGIAMASIS SEIMAS. Išleido Tautos fondas, 29 W. 57th St., New York, N.Y. 10019. Spaudė Pranciškonų epaustuvė Brooklyne 1975 m. Kongreso bibliotekos katalogo numeris: 75-3806. Leidinys didelio formato, iliustruotas, 262 psl., kainą 6 dol. 50 centų, gaunamas ir "Drauge".

Su dideliu smalsumu ėmiau skaityti Vandos Daugirdaitės — Sruogienės knygą "Lietuvos Steigiamasis Seimas". Šiam Seimui posėdžiaujant, turėjau laimės kurį laiką būti plenumo posėdžių ir kai kurių komisijų protokolinku. Tad visai suprantamas mano dėmesys minėtai knygai.

Knygos pradžioje įžanga — žvilgsnis į ankstesnius įvykius, pradedant lietuvių tautinių atgimimo, nuosekliai primenant jų raidą ligi pat Steigiamojo Seimo. Pagrindinis autorės būklėjai, kad neišvengiamai bus prieštaringa dėl per ilgą įžangą. Tuo tarpu manau, kad ji nėra per ilgą, o labai vertingą. Joje, nors trumpai, paminėti sunkumai ir kovos, kurias nugalėjus, ir buvo įkūnytas Steigiamasis Seimas.

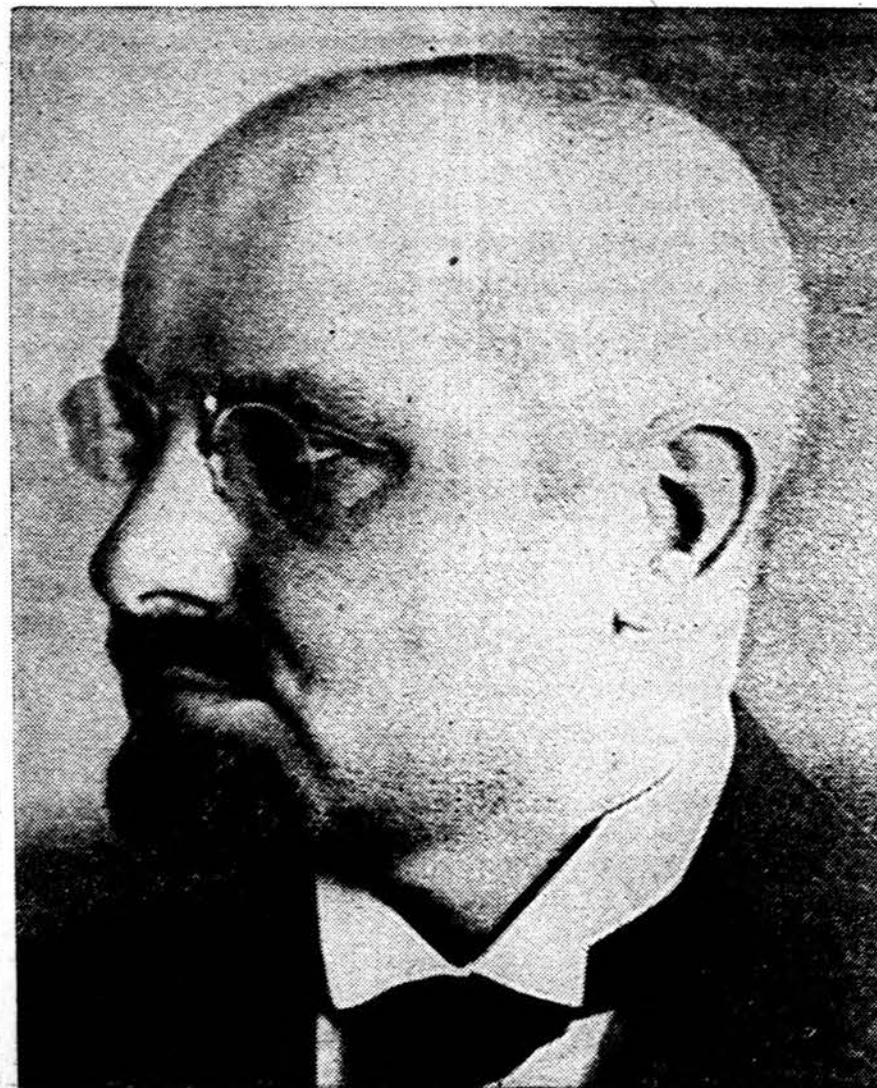
Trumpais bruožais supažindinama su politinių partijų bei tautinių mažumų siekais. Nurodomas rinkimų įstatymo demokratizmas ir rinkimų laisvės užtikrinimas. Primenama, kad priešrinkiminės agitacijos metu pasitaikydavę demagogijos ir šmeižto, bet nebuvo papirkimų ir apgaulės. Bene demagogijai paliustruoti įdėtas vals. liaudininkų plakatas, kuriame pavaizduota ponas, pasikinkęs arimui su vargšius valstiečius, o klebonas (taip reikia spėti, nes storas ir plikas) rimbu juos plaka. Plakate įrašas: "Taip krikščionys demokratai ir jų sėbrai duoda laisvės ir žemės".

Tokio propagandinio "sėdevoro" valstiečiams liaudininkams

galėjo pavydėti net komunistai, nes jie vargu ar būtų galėję ką nors "geresnio" išgalvoti... Tik, reikia pastebėti, kad tas plakatas buvo pagamintas ne rinkimams į Steigiamąjį Seimą, bet į trečiąjį Seimą. Tuomet soc. dem. adv. L. Purėnienė nesivaržydama skelbė, kad, vykdydamas žemės reformą, kun. M. Krupavičius įsigijęs dvarą... Pastebėjus, kad sakoma netiesa, ji ramiausiai atsakė: "Kas čia tokio, jeigu netiesa, tai atitaisyk".

Atrodo, kad rinkimuose į St. Seimą tokios "sodrios" agitacijos (iškyrus komunistus) buvo išvengta. Žinoma, buvo plačiai naudojami iš Rusijos parvežti krikščionims demokratams primetami epitetai: klerikai, juodašimčiai, atžagareiviai ir pan. Atsikertant tokie kalbėtojai gal ir būdavo pavadinti "bolševikais", kadangi, nieko naujo neišgalvodami, vartodavo bolševikinius pravardžiavimus. Juk ir pačiame Seime debatų metu tokie džen-telmenai atstovai kaip V. Čepinskis (psl. 127,8), M. Sleževičius (psl. 160), St. Kairys (psl. 190,1), dr. V. Lašas (psl. 172) nepagalėjo krik. dem. epiteto "klerikalai". Tai ką kalbėti apie mitinginių leksikoną mažiau išprususių demagogų? Demagogijos apšiai buvo vartota, svarstant Universiteto statutą, Žemės reformos įstatymą ir Valstybės Konstituciją...

Kai 1920 m. V. 15 d. Kaune buvo sušauktas Steigiamasis Seimas, buvusiam ūpiui ir iškilniui eiga pavaizduoti autorė cituoja kun. J. Tumo - Vaižganto giliai jausmingų išgyvenimų ir šventės iškilnių aprašymą. Ir aš turėjau laimės tą dieną būti Kaune ir jautriai išgyventi St. Seimo susirinkimą. Tikrai džiaugsmas širdy netilpo... Juk tiek daugel bičiulių: M. Krupavičius, A. Matulaitis, Zigmas Starkus, dr. E. Draugelis, St. Gruodis ir daugelis

Aleksandras Stulginskis, Steigiamojo Seimo pirmininkas, to paties Steigiamojo Seimo išrinktas Lietuvos Respublikos prezidentu.

kitų... išrinkti St. Seimo atstovais...

Atidariusio St. Seimą Valstybės Prezidento A. Smetonos, vyriausiojo atstovo, pirmojo poėdžio pirmininkės rašytojos Gabrielės Petkevičaitės - Bitės naujai išrinktojo St. Seimo pirmininko Aleksandro Stulginskio kalbos ir Lietuvos Valstybės nepriklausomybės proklamavimo tekstas knygoje paduoti išsiai. Idomus A. Smetonos posakis: "Ši diena yra Lietuvai visų prakilniausia"... Deja, praėjus vos ketveriems metams, ji buvo jo pamiršta...

Toliau knygoje rašoma, kaip Seimas susitvarkęs savo "kiemą": išrinkęs prezidentą, priėmęs Seimo statutą, sudaręs svarbiausias komisijas, išklauses daugybę sveikinimų St. Seimo atidarymo proga, pirmą eilę paskelbęs Amnestijos įstatymą, ėmėsi

svarstyti Laikinosios Lietuvos valstybės konstitucijos įstatymą. Tik pradėjus svarstyti minėtus įstatymus, iš pateiktų trumpų, suglaustų atstovų argumentų, matyti ryškų kairiųjų partijų radikalumas ir kietas krik. dem. bloko atstovų atsisikirtimas.

Nežiūrint to, priėmus Laikinosios Lietuvos Valstybės konstitucijos įstatymą, gausiausio atstovų krikšč. dem. bloko pirm. M. Krupavičius, atsižvelgdamas į gresiančius Lietuvai pavojus, pasiūlė sudaryti visų partijų koalicinę vyriausybę. Į koalicinę vyriausybę savo atstovus siūsti sutiko Soc. liaudininkų dem. ir Valstiečių sąjunga, Demokratine Lietuvos laisvės Santaros part. žydų frakcija ir gudi. Soc. dem. ir Tautos Pažangos partija įėjo į koaliciją atsisakę, pasilikdami opozicijoje.

Ministrų kabinetą sudaryti buvo pavesta soc. liaud. dem. ats. dr. K. Griniui, kuris iš krikšč. dem. bloko paėmė du atstovus ir vieną jiems artimą nepartinį. Kiti visi buvo jo frakcijos ar jam politiniai artimi. Pradžioje Ministrų kabinetas dirbo sklandžiai. Sklandžiai dirbo ir išrinktos komisijos. Bet plenumo posėdžiuose, kalbant ir viešumai, buvo jaučiamas partinis disonansas.

Sklandžiai, sutartinai dirbant, buvo sudarytos taikos sutartys su keliomis valstybėmis. Ypač svarbi taikos sutartis buvo sudaryta su Sovietų Sąjunga, kuri atsisakė nuo visų pretenzijų į Lietuvos teritoriją, pripažindama visai geras Lietuvos sienas rytuose.

Steigiamajam Seimui susirenkant, Vilnius buvo lenkų rankose. Kova dėl Vilniaus, ėjusi diplomatinėje plokštėje, perėjo į ginkluotą konfliktą. Santykių su Lenkija sunormavimas pareikalavo iš St. Seimo ir Vyriausybės daug energijos ir apdairumo. Konfliktas ir jo sprendimas gana plačiai aprašytas. Atsispirti gresiančiam iš Lenkijos pusės pavojui partijos buvo gana vieningos. Vilnius, buvęs nepilnus 2 mėn. lietuvių rankose, lenkų klata vėl užimtas ir pasiliko jų rankose ligi Lenkijos žlugimo 1939 metais.

Nors St. Seimas gyveno konflikto su Lenkija gresinėje, bet komisijos intensyviai ruošė Žemės reformos įstatymą ir Lietuvos Valstybės Konstituciją. Komisijom intensyviai dirbant, ats. A. Tumėno žodžiais tariant, komisijoje buvo "Panaudoa labai daug medžiagos, peržvelgta per 200 įvairių konstitucijų. Darbe sutarė, debatavo nebuvo jūntama partinių kliuvių".

Bet visai kitas vaizdas iškyla, skaitant autorės paduotus trumpus, suglaustus atstovų motyvus, pasisakymus. Čia jau ryški partinė retorika ir kairiųjų partijų priekabingumas, kuris vis intensyvesnė, artėjant St. Seimo darbų pabaigai.

Ir štai, atrodo, visai nelauktai 1922.1.13 d. M. Sleževičius Soc. liaud. dem. ir Valstiečių sąjungos bloko vardu perskaitė pareiškimą, kurį autorė knygoje paduoda išsiai. Tame pareiškime gausu krikšč. dem. blokui padary-

(Nukelaa į 2 psl.)

Kertinė paraštė

Čia turi pasireikšti pačios kūrėbingiausios mintys

Ateitininkijos devintojo kongreso belaukiant

Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį ateitininkai ruošė savo suvažiavimus kas penkeri metai. Kadangi VIII-sis kongresas įvyko 1970 metais Chicagoje, todėl IX-sis Ateitininkų kongresas galėjo įvykti 1975 metais, o jo dar tebelaukiame. Prisiminkime, kad dabartinė AF valdyba buvo sudaryta 1974 metų pradžioje, todėl jai būtų reikėję iš karto imtis kongreso rengimo darbų, ir tai nebūtų buvę tikslu. Ji 1975 metų ateitininkijos jubiliejų paminėjo išpuodinga stovykla Dainavoje. Iš ateitininkijos kūrimo perspektyvos žvelgiant, 1977 m. sueina 50 metų nuo ateitininkų pilnutinio susiorganizavimo į tris bendradarbiaujančias sąjungas. Šie metai yra Palangos konferencijos jubiliejiniai metai, ir jie teikia kongresui istorinį momentą.

Šiuo metu yra reikalingas IX-jo kongreso idėjinis apibūdinimas, kuris galėtų kristalizuotis gausiuose trijų sąjungų skyriuose — ateitininkams susirenkant ir nagrinėjant šio suvažiavimo reikalingumą ir reikšmę ir savo susirinkimų duomenis pranešant Ateitininkų federacijos valdybai. Ši, pasitardama su IX-jo kongreso rengimo komitetu, galutinai apibūdins tiek idėjinį, tiek ir kitus suvažiavimo aspektus. Darbas jau turėtų vykti šiuo metu, nes AFV jau nustatė tris kongreso pagrindines temas: Gyvoji Dvasia — atsinaujinimo pagrindas; Kovojanti Lietuva ir ateitininkai; Lietuvių kultūros — kūrybos puoselėjimas.

Clevelando parinkimas kongreso vietoje yra labai tinkamas — ten lengviau suvažiuoti ateitininkijos daugumai negu bet kur kitur, o ir lietuvių visuomenės veikla Clevelande yra gyvesnė už daugelio kitų žymių lietuvių kolonijų.

Ateitininkija savo veiklos tėkmėje pergyveno veiklos draudi-

mo, veiklos laisvės ir veiklos varžymo laikotarpius — kietą carinės ir bolševikinės Rusijos priešpauą ir nemalonius savo valdžios dekretus. Nežiūrint didžiulių istorijos lūžių ir veiklos sąlygų įvairumo, ateitininkija išlaikė savo ideologinių principų visumą ir sąjūdžio tęstinumą iki šių dienų. Jos veikla tebėra plati ir šakota, gyva ir idealais papuosta.

Ateitininkijos kongresas

Pirmasis ateitininkų kongresas įvyko 1920 m. Kaune. Jis glaudžiai siejosi su Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu, pareikalavusiu iš ateitininkijos gretų daug kraujo aukos, bet suteikusio jai veiklos laisvę. Pirmasis kongresas pabrėžė ateitininkijos sąjūdžio ideologinį ir ugdomąjį pobūdį. Kaune taip pat įvyko ant-rasis ir trečiasis kongresas, o ketvirtasis 1935 metų kongresas įvyko Telšiuose. Vilniuje rengtas 1940 metų kongresas jau negalėjo įvykti — jo ruošą nutraukė Raudonosios armijos okupacija. Penktasis kongresas įvyko beveik po dviejų dešimtmečių — 1954 metais Chicagoje. Jame buvo priimta naujom gyvenimo sąlygom pritaikyta konstitucija. Šeštasis ateitininkijos suvažiavimas įvyko 1960 metais taip pat Chicagoje, jame buvo iškilmin-gai paminėta ateitininkų veiklos 50 metų sukaktis.

Septintasis kongresas buvo sušauktas 1965 m. Toronte, Kanadoje. Jo nagrinėta mintis "Atvirybė laikui — ištikimybė idealui" rodo, kad ateitininkai seka laiko ženklus ir stovi krikščionybės avangarde. 1970 metais aštuntasis ateitininkų suvažiavimas prasidėjo su prieškongresine stovykla Dainavoje ir kongresu Chicagoje. Jis žymėjo 60 metų veiklos sukaktį ir pabrėžė angažavimąsi Kristui ir Lietuvai. Žmogus-kūrėjas Dievo rankose. "I septintąjį dešimtmetį" filmas

ilgai liudys daugelį šio didingo kongreso momentų.

Nepaprastosios konferencijos

Ateitininkijos veiklos lūžių bei sunkumų atveju buvo šaukiamos nepaprastosios konferencijos. Pirmoji tokia konferencija įvyko 1917 m. birželio 2-13 dienomis Voroneže, Rusijoje. Tai buvo pirmasis ateitininkų išėjimas į viešumą, Rusijos revoliucijai įsilepsnojanč. Didžioji Voronežo konferencija sprendė ateitininkų organizacinius, lietuvių bei visuomeninio veikimo bei principų išryškino klausimus. Po dešimties metų sekančioji konferencija, vadinama reorganizacine, įvyko Palangoje 1927 metais liepos 15-20 dienomis. Ateitininkija priėmė trijų sąjungų federacijos formą, o taip pat prof. St. Šalkauskio susistemintą ideologiją, tebegaliojančią ir šiandien.

1947 metų birželio 22-24 dienomis įvyko trečioji nepaprasto-

ji ateitininkų konferencija Reino ekskursijos formoje, Ateitininkų federacijai atsiuriant Vokietijoje. Jos metu ateitininkijos vairo atiteko dr. Adolfo Damušio rankoms, o Ateitininkų tarybos pirmininku buvo išrinktas prof. A. Maceina. 1951 metais Rochesterioje buvo sušaukta ketvirtoji nepaprastoji konferencija, kuri sudarė Ateitininkų federacijos vadovybę Amerikoje pagal Palangosje priimtą ideologiją ir struktūrą, nes kelių metų tremtį sekusi emigracija patraukė didelę dalį ateitininkų į JAV. 1963 m. buvo sušaukta New Yorko nepaprastoji konferencija. Pasidalinusi į keturias sekcijas (organizacijos sudėties, jos veiksmų, jos reikšmės ir jos programinių gairių), ši konferencija nuodugnai išnagrinėjo ateitininkijos veiklos metodus bei uždavinius ir priėmė tuometinei padėčiai atitinkamą konstituciją. Jos gausūs nutarimai tebėra ir šiandien aktualūs ir sektini. Pažymėtina, kad šalia

federacijos kongresų ir nepaprastų konferencijų, Moksleivių ir Studentų ateitininkų sąjungos paprastai šaukia metinius suvažiavimus, o Ateitininkų sendraugijų sąjunga susirenka kas treji metai. Visos trys sąjungos ruošia metines ir kitokias stovyklas, o Moksleivių ir Studentų ateitininkų sąjungos taip pat organizuoja ideologinius kursus. Kaip ir Lietuvoje, taip ir JAV ir Kanadoje, ateitininkija tebėra dinamiškai gaivus sąjūdis, kurio dažni susibūrimai, šventės, stovyklos, kursai ir suvažiavimai atjaunina jos laiko tėkmėje besikeičiantį veidą.

Kongresui pasirengiant

Nuo Palangos konferencijos dienų savo ideologijos pilnumu ir organizacinės formos bei veiklos metodų sistemingumu Ateitininkų federacija yra viena iš pirmaujančių viso pasaulio tautų jaunimo organizacijose. Ši pirmumą reikia ir toliau plėsti ir to-

bulinti. Nors būdami toli nuo tėvynės, mes turime telkti visas savo jėgas lietuvių bei ateitininkijos veiklai ugdymui.

IX-jam kongresui artėjant, reikia plačiosios ateitininkijos veiklos sustiprinimo, kad išjudintume ir tuos vyresniusius, kurie jau yra apsnūdę, kad išsuktume naują jaunimo veiklos bangą, kad pažadintume idealiską nusiteikimą ugdyti ir gyventi Šalkauskio gyvąją dvasią. Visu pirma ateitininkija turi išlikti idealiu siekiančio akademinio jaunimo sąjūdžiu. Tik gausios vyresniųjų auklėjamosios pastangos suteiks jaunimui progą pajusti ir lietuvių tautos pulsą ir krikščionijos gėlmės esamas vertybes. Jaunesnieji ir vyresnieji visi turėtų prisidėti prie kongreso idėjos sukūrimo ir asmeninio pasiruošimo šiai didžiai ateitininkijos šventei. Čia turi pasireikšti pačios kūrybingiausios religinės ir kultūrinės mintys, slypinčios mūsų

vyresniųjų tarpe ir jaunimo gretose.

Pasiruošimas kongresui yra visai ateitininkijai skirtas uždavinys. Didingai ateitininkijos praeitis ir gyva jos veikla suteikia gerą suvažiavimo veiklai bazę. Palangos konferencija primena organizuotumo reikalingumą dideliems uždaviniams atlikti. Ateitininkų Federacijos valdyba mus skatina nagrinėti tris temas ir veiklą kreipti šia perspektyva. Galima tikėtis, kad tokia veikla daug prisidės prie IX-jo kongreso dinamikos sukelimo. Galop tik — mes patys ateitininkai — moksleiviai, studentai ir vyresnieji Clevelande, Chicagoje, Toronte, New Yorke ir kitur — galime ir turime sukelti didelį entuziazmą prieškongresinėje veikloje, kad ateitininkijos idealai ir mūsų visuotinis dalyvavimas Clevelando kongreso darbuose duotų didelių vaisių ateitininkijai ir visai tautai.

Justinas Pikūnas

Kodėl laukti, o ne laužti?

Arkiv. J. Matulaitis mirties minėjimų proga

STASYS YLA

Prieš trejetą metų teko būti Lenkijoje — aplankyti vietą, kur Jurgis Matulaitis atnaujino lenkų marijonų vienuoliją. Netoli Varšuvos, Bielianuose, dar tebestovė kamendulų namukai, kurių viename jis buvo įsikūręs. Priešais juos — baroko bažnyčia, kurios išlaikinė sienoj įrengtas didelis spalvotas mozaikinis Dievo Tarnų paveikslas. Toji vieta buvo pažįstama, kai gyvenau, išėjęs iš kacetų, netoli Varšuvos. Tik tada dar nebuvo šios mozaikos, nebuvo pradėta nei jo beatifikacija.

Lenkijon buvau nuvykęs dėl ko kito. Tenyščiai lietuviai mijo pastatyti naują paminklą dviem buvusiem Stutthofio kaliniam — kun. Alfai Lipniūnui ir inž. Antanui Šapalui, palaidotiems Pucke. Norėjo ir didesnių šventinimo iškilnių, dėl to kvietė tautiečius, gyvenančius tame krašte, ir buvusius Stutthofio kalinčius iš Amerikos.

Anksčiau nuvykęs apsižvalgiau Varšuvos bei Krokuvos bibliotekose ir pastebėjau ypač vieną dalyką: lenkai labai gerbia savo žuvusiuosius kare, Varšuvos sukilime, kacetuose. Prie gatvių ir namų (žuties vietose) jiems įrengti iršiai, įsmeigtos vėliavėlės, padėtos gyvos gėlės. Tokiam krašte mūsų tautiečiai, matyt, jau tarsi nesmagiai dėl savų kankinių Pucke. Jų antkapiai buvo apbrūnėjusio betono ir užrašų lentos suskilusios. Jie buvo verti didesnės pagarbos, kaip simboliai tų aukų, kurias sudejo ir vis tebededa mūsų tauta. O lenkuose neseniai buvo paskelbtas palaimintuoju buvus Auschwitzo kacetininkas „poznarietis“ kun. Maksimilijonas Kolbe. Juodųjų pranciškonų vienuolis, buvęs misionorius Japonijoje, vargšų globėjas, rašo žmogus (leidęs populiarią laudies dienraštį), atsidūręs kacetė, savanoris, kai pasirinko mirti už jauną šeimą tėvą lenką ir buvo nacių numarintas badu. Lyginau mintyse jį ir mūsų Šapalą, kuris išgelbėjo gal keletą dešimčių gyvybių tik kitu būdu. Jis su J. Rimšaustu — vieni du suorganizavo nau-

ją ligoninę, sutempė lovas, matracus ir, nesant gydytojo, patys gelbėjo, kaip mokojo, ligoniams. Ten pat su jais ir gulėjo. Abu užsikrėtė dėmėtąja šiltine, tik Rimšaustas apgalėjo ligą, o Šapalas mirė; mirė už svetimus, nepažįstamus. Ir Lipniūnas išsėmė savo jėgas dėl kitų... Mums neatėjo į galvą daryti juos šventaisiais, o lenkai per trumpą laiką savąjį Kolbę pravedė per visus procesus ir susilaukė jo beatifikacijos. Ant altorių buvo išstatyti jo paveikslai su gėlėmis ir žvakutėmis, kai kur ir vėliavėlėmis, o jo gimtinėje, Poznanyje, pradėta statyti didinga šventovė.

Lenkai vieną beatifikaciją baigia, pradeda kitą, arba keletą iš karto. Aš vėl galvoju, o ką gi darysim mes, jei vieną dieną bus pranešta, kad Šv. Petro bazilikoje, Romoje, skelbiama palaimintuoju lietuvius? Kas tuo susidomės ir kiek vyks iškilmes? Gal keletas dešimčių iš Europos, pora lektorių iš Amerikos — ir viskas. Mums palaimintasis ar šventasis lyg nieko nesako. O nesako dėl to, kad neturim patirties per visą ilgą mūsų istoriją. Kazimiero beatifikacijos iškilmes atšventėm 1604 metais Vilniuje, atsidžiaugėm ir užmiršom. Ar neturėjom daugiau kandidatų ir altorių garbė, ar tik nesirūpinom, o gal negalėjom dėl baisiai nepalankių istorinių sąlygų? Šio šimtmečio pradžioje pasauliečiai rašė pop. Leonui XIII, prašydami beatifikuoti Merkeli Giedraitį ir Andrių Rudaminą. Pakalbam apie arkivyskopus — kankinius Matulionį ir Reini, Pabrėžą ir Valančių, Salkauskį ir Dovydaikį, Pečkauskaitę ir Lipniūną, bet jokio žingsnio nesam padarę.

Vienintelis, kur turim beatifikacijos vyksmę, yra arkiv. Jurgis Matulaitis. Formalus procesas jau baigtas, o apie beatifikaciją dar niekur nieko. Ko gi trūksta? Teko būti Romoj tais metais, kai susideiginė Romas Kalanta. Italijos spaudoje, televizijoje, radijas skelbė naujus susideiginimus. Ant sienų pasirodė užrašai: *Il viva Lituani Catolici! Il viva Lituania*

Arkiv. Jurgio Matulaitis (1871-1927) bareljefas sarkofage, Marijampolės bažnyčioje

Catolica liberata de USSR! Il viva Juventu Lituania Catolica!

Vieną dieną pakvietė pietų tris lietuvius palankus kardinolas. Jam ir buvo iškeltas klausimas, ar Vatikanas nieko neketina daryti? Lietuvių tauta yra desperacija, jei jau žmonės deginasi... Tautai reikia moralinės paramos. Ar negalima paskubinti Matulaitio beatifikacijos?

— O kaip paskubinti, kad reikia dviejų stebuklų, — įstiprė lietuvius romėnas.

— Stebuklus daro Dievas, o šventajam užtenka dorybių, — atsikirtė pirmasis. — Argi popiežius, atsižvelgdamas į dabartines sąlygas, negalėtų dispensuoti nuo stebuklų? Juk Lietuvoj joks gydytojas neduos parašo tokiam reikalui...

Nežinia, šis pokalbis, ar kitos priežastys „atskraidino“ iš Vatikaną vieną monsinjorą čia, Amerikon. Jis aplankė keletą vieto-

vių, susitiko su dvasiškiais ir pasauliečiais. Kalbėjo apie popiežiaus rūpestį Lietuva ir apie Matulaitio beatifikaciją.

— Kas iš to, jei beatifikacija bus nuleista dar 10 ar 15 metų. Tautos dvasia gal jau bus palaužta... Matulaitis tokia didelė asmenybė, kad, jei išskle, duosit švyturį ne tik mums, bet ir visai Bažnyčiai.

— Bepiga jums, italams, — kalbėta toliau, — gaunat šventąjį kas antri, treči ar penkti metai. Mes neturim jau ketvirtas šimtmečius. Neturim net patyrimo, ką reiškia laukti šventojo. O tauta nemažiau šventa. Kiek šventų motinų, herojų tikėvų, o dabar kiek jaunimo! Jūs kalbat apie Matulaitio procesą... Gerai, bet mums to per mažai. Lenkai gavo Kolbę — šio karo kankinį, duokit mums Matulionį — kitos sistemos dabartinį kankinį...

Monsijoras klausė, kai ką žymėjosi, pagaliau klausiamas, ką turim daryti dėl Matulaitio, patarė rašyti prašymus popiežiui. Taip prasidėjo akcija kolinijose — su Matulaitio minėjimais ir parašų organizavimu popiežiui.

Krypsnis į popiežių yra tik viena akcijos pusė. Reikia antrės. Kartą Kunigų Vienybės posėdyje, pasidalinus išpūdziais apie Romos svečio vizitą, iškilo toks klausimas. Čia gimė kunigai — valdybininkai pastebėjo, kad ne tik žmonės — jų parapiečiai, bet ir jie patys beveik nieko nežino apie Dievo Tarną. „Duokit medžiagą, kad galėtume žmonėms ji pristatyti“.

Beatifikacijai, atrodo, dar neparušta dirva pas mus pačius. Paskaitom (jei kas skaito „Laiką“), kad Matulaitis buvęs šventas vienuolis ir Vilniaus vyskupas. Kai kas žino daugiau: bažnytinės Lietuvos provincijos steigėjas, konkordato tarp Lietuvos ir Vatikanio parengėjas. Ar daug kas žino, kad buvo žymiausias mūsų sociologas, krikščioniškosios akcijos akstintojas, žemės reformos rėmėjas?

Ar žinom, kodėl atsisakė garbingos ir sėkmingos profesūros Petrapilyje ir tapo vienuoliu? Norėjo pabėgti iš pasaulio — užsidaryti už mūrų? Nel Vienuolyno reikėjo ne jam, o Lietuvai, nes rusai buvo juos sunaikinę. Sociologas žinojo, kad gerai organizuoti pasižventusių žmonių branduoliai gali atlikti tautos „neapskaičiuojamai didelį vaidmenį“ — dvasinį, ugdomąjį, kultūrinį ir socialinį. Štai ko jis norėjo, atkurdamas vienuolynus.

Buvo nepaprastų gabumų žmogus ir geriausias profesorius akademijoje — gilios minties, išvalgus gyvenimo problemoms. Savo gabumus palenkė visuomenei, darbininkajai, vienuolijoms atkurti. Įsiliejo mūsų tautos atgimimo srovėn kaip naujas dvasinis raugas su didele jėga, apsisprendęs eiti absolucijos aukos keliu. Šventojo veikla buvo pridengta tuo metu būtinu atsargumu ir jo paties didelio kuklumo, dėl to ilgą laiką mes taip mažai apie jį nežinojome.

Beatifikacija yra toks vyksmas — ilgas ir sunkus, — kuris tačiau viską surenka ir perleidžia per tyrinėjimų rėtį, pasveria. Jėgu po to skelbiama palaimintuoju, tai reiškia, kad asmuo yra dvasios, charakterio, dorybių, herojinio gyvenimo pavyzdys. Turėti tokį žmogų iš savo tautos, reiškia tu-

rėti visuotinai pripažintą švyturį ne tik sau, bet ir žmonijai... Šventasis turi ką nors pasakyti šioms laikams, o Matulaitis tikrai turi. Kardinolai, kurie dalyvauja jo tyrinėjimų vyksme, esą nustebinti, koks aktualus Matulaitio pavyzdys mūnui. Daug dalykų, kurie iškilo Vatikano II suvažiavime, Matulaitio jau buvo skelbiami ir vykdomi prieš 50 metų.

Beatifikacijai reikia stebuklų... Bet ar ne stebuklas, kai pati beatifikacija prikelia mirusį ir jis pradeda šviteti, kalbėti, veikdinti daugelį. Šventasis betgi prabyla per savo tautą ir jos istoriją. Pasauliui ji pristato savos tautos biografiją. Ji ir sutinka išskętom rankom pirmiausia savoji tautą. Naujas šventasis „įsipilie-

tina“ pasaulyje tik per jo kilmės kraštą. Jei mūsų tauta turi ką pasakyti pasauliui, — o ji turi, — dabar yra proga pasakyti per Matulaitį.

Jei beatifikacija mums buvo lyg iškritęs arba neikritęs reikalas lietuviškon — krikščioniškon sąmonėn, tai laukti, kol toji sąmonė pati išbus arba pribers, reikėtų laukti dar šimtmečius. Ir kodėl laukti, o ne laužti? Kodėl nedrumsti negirtinos ramybės? Dabar proga, arba tokios greit neturėsime ir nebus ko kaltinti, tik save pačius. Matulaitis tik pradžia, kurią reikia baigti. O toliau eiti prie minėtos eilės kitų, ypač didžiųjų dabarties kankinių.

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija

6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building), Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatšiliepi, skambinti 374-8004.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val.: pirm., antr., ketvirt., 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad., nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso tel. WA 5-2670
Rezid. tel. WA 5-3048

Tel. OF 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1 iki 6 val. popiet.
Antr., penktad., 1-5, treč. ir šeštad. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 61st Street
Tel. — GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirm., 1-4 ir 7-9; antr., 1-5; penkt., 10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477; Rez. 246-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.

Rezid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatšiliepi, skambinti: MI 2-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specialybė Akių ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketvirt., ir penkt. nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000, Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3344 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJĄ — CHIRURGIJĄ
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakomas 12 valandų
489-4441 — 561-4605

Istaigos ir buto tel. 652-1381
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7
Iškyrus treč. ir šešt.

Tel. ofiso ir buto: OLYMPIE 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienį
Seštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. RELIANCE 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvės gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirm., antr., ketvirt., ir penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KEDKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue.
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 389-2919

Ofs. HE 4-1818; Rez. PE 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirm., antr., ketvirt., ir penktad. 3 iki 7 v. p. p. Tik susitarus.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITĖ
7051 So. Washnaw. Tel. 778-6768
Pritalomi akiniai pagal gydytojų receptus.
Didelis akinių rėmių pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., penkt. 10-5:30.
Ketv. 1-8 val. vak. Šešt. 10-4 v. p. p. Trečiadienis uždaryta.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 NO. WARASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
2618 W. 71st St. — Tel. 757-5149
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir „Contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakare.
Ofiso tel. 776-2880, rez. 446-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezidencijos tel. GR 6-0617
Val.: pirm., antr., ketvirt., ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 8-1288
Ofiso val.: pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2-4 val. ir 6-8 v. vak. Šešt. 2-4 p. p. ir kitu laiku susitarus.

Ofiso tel. HE 4-2123, namų GI 8-6196
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus.

Tel. ofiso PR 6-4446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 536-3166; namų 638-4850
DR. PETRAS ŽLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-7
Seštadienis pagal susitarimą

KNYGA APIE STEIGIAMĄJĮ SEIMĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

tų priekaištų. Dėl Žemės reformos ist kad: 1) pataikauja dvarininkams, 2) nusavinant bažnytnes žemes, reikalauja taikyti kanonus, 3) atiduoda daug žemės bažnyčioms ir vienuolynams, 4) atiduoda kunigams vienuolynams ir visokiems dvasiniams ordinams daug valstybinės žemės ir kitokio turto, pvz. trobesius. Švietimo reikalus pradžios mokyklas nori padaryti konfesinėmis, versdami mokytojus mokyti vienos ar kitos tikybos, laužo mokytojų tikėjimo ir sąžinės laisvę.

Universiteto klausimu, kad: „Istatymo keliu nori pasmaugti laisvą mokslo plėtojimąsi, aukštosios mokyklos autonomiją ir įsteigti universitetą tam tikros partijos, kad fabrikuotų Lietuvos Respublikai tik tokios rūšies inteligentiją, kuri tarnautų klerikų tikslams.

Panašūs motyvai ir kitais klausimais. Pareiškime pripažįstama, kad „dabartinę politinį momentą reikia vertinti kaip labai rimtą ir pavojingą mūsų šalies laisvei ir nepriklausomybei“.

Dėl to suversdamas visą atsakomybę krikšč. dem. blokui, M. Stiezevičius atšaukė iš valdžios

savo frakcijos ats. dr. K. Grinių. Dėl to įvyko vyriausybės krizė. Duotas platus 1922 m. 11.17 d. St. Seime posėdyje krikšč. dem. lyderio M. Krupavičiaus atsakymas į minėtą pareiškimą.

Išnagrinėjęs papunkčių padarytus priekaištus, M. Krupavičius rado, kad jie nepamatuoti ir neteisingi, nes krikščionių demokratų blokas nieko nusikalstamo nėra padaręs, kas būtų pagrįsta priežastis skaldyti buvusią vienybę ir nors trumpam trukdyti

administracijos aparato darbą. Tad ir visą atsakomybę dėl to darbo trukdymo suvertė LSD ir VS St. seime frakcijoms.

Autorė pastebi, kad vyriausybės krizė įvyko ne vien dėl koaliciją sudariusių partijų blokų nuomonių skirtumo. Didelį vaidmenį suvaidino išgarsėjusi tuo metu užsienio reikalų ministrui dr. J. Purickiui iškelta byla dėl spekuliacijos, iš kurios pelnėsi ne tik daugelis kitų žmonių, bet ir pats dr. J. Purickis. Nepasakyta, tačiau kad Vyr. tribunolas dr. J. Purickį toje byloje išteisino.

Sudaryti naują vyriausybę buvo pavesta inž. E. Galvanaskui, žinomam iš senesnių laikų demokratui, liberalui, kuris vas. m. 8 d. pristatė jo sudarytą ministrų kabinetą iš 5 nepartinių liberalų ir 2 krikščionių demokratų bloko žmonių. Pakritikavę ministro pirmininko deklaraciją, kairosios Seimo frakcijos liko oponentais.

Išsprendus vyriausybės krizę, St. Seimas ėmėsi spresti pagrindinius įstatymus. Pirmiausia buvo priimtas Universiteto Statutas. Prieš balsuojant, kairiųjų frakcijų atstovai maždaug pakartojo jau minėtus priekaištus. Bet 1922 m. kovo 31 d. St. Seimas en bloc Universiteto Statutą priėmė. Autorė konstatuoja: „Netrukus Lietuvos Universitetas tapo rimtu mokslo židiniu, ruošusiu įvairių sričių specialistus ir puoselėjusiu lietuvių tautinę kultūrą“.

Sekė Žemės reformos ist. svarstymas. Autorė ir čia trumpai, objektyviai duoda svarbiausius pozicijų argumentus. Priekaištai goicijai maždaug kartojasi. Balsuojant, už įstatymą balsavo krikščionių demokratų blokas ir 1 nepartinis. Prieš balsavo soc. dem. ir l v. l. — viso 7 ats. LSD ir Val. s-gos atstovai susilaikė. Autorė teigiamai vertindama patį Žemės reformos įstatymą ir jo skubų vykdymą, nurodė: „Nors netrukus Lietuvą palietė ūkio

Rinkimai į Steigiamąjį Seimą Radvilkiųje. Balsavimo vietoje balsotojų įslog apūstis

(Nušelta iš 2 psl.)

Aksominių gelmių dailininkas

Vladislovo Žiliaus darbų paroda M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje

KAZYS BRADŪNAS

Bene pirmą kartą tokia naujiena: okupuotoje Lietuvoje su brendusio dailininko individuali kūrybos paroda išeivijoje. Su prantama, kad ji smalsumą žadina ir traukia. Tai liudijo ir sausakimšai žiūrovais perpildyta M. K. Čiurlionio galerija, Jaunimo centre, Chicagoje, parodos atidarymo vakarą, sausio 14 d.

Kaip žinome, dailininkas Vladislovas Žilius (g. 1939 m.) praėjusiais metais, susikirtęs su kūrybine laisvės varžančiu režimu, pasitraukė iš okupuotos Lietuvos ir Vakarų. Šiuo metu su žmona gyvena New Yorke, bet, kaip atrodė, labiau norėtų įsikurti Chicagoje, jeigu tik atsirastų patenkinamos darbo sąlygos.

Dabar vykstančioje parodoje, Chicagoje, dailininkas išstatė per 50 savo darbų. Dauguma jų tapyba, bet netrūksta ir grafikos. Tiek tapyboje, tiek grafikoje Vladislovas Žilius, galima sakyti, yra lygiai stiprus ir išradingas.

Parodoje matomoj grafikoje dominuoja ir labiausiai žiūrovų akį patraukia „Vilniaus legendų“ ciklas (cinkografija), sukurtas 1967 metais. Keturi „Modus vivendi“ ciklo (ofortas) paveikslai taipgi sukurti 1967 metais. Prie jų šliejasi ir daugiau to pat meto piešinių. Kai tapyboje dailininkas žiūrovą džiugina darbais, atliktais daugiausia 1971-1976 metų laikotarpyje, tai parodoje naujesnės grafikos, lyg ir pasigendame, apgailestaudami, nes anksčiau sukurtoji akį labai pririša ir provokuoja klausimą: kodėl jos nėra su pastarųjų metų datomis? Negi V. Žilius gręžtųsi nuo jo rankai gana būdingos ir paklusios grafikos?

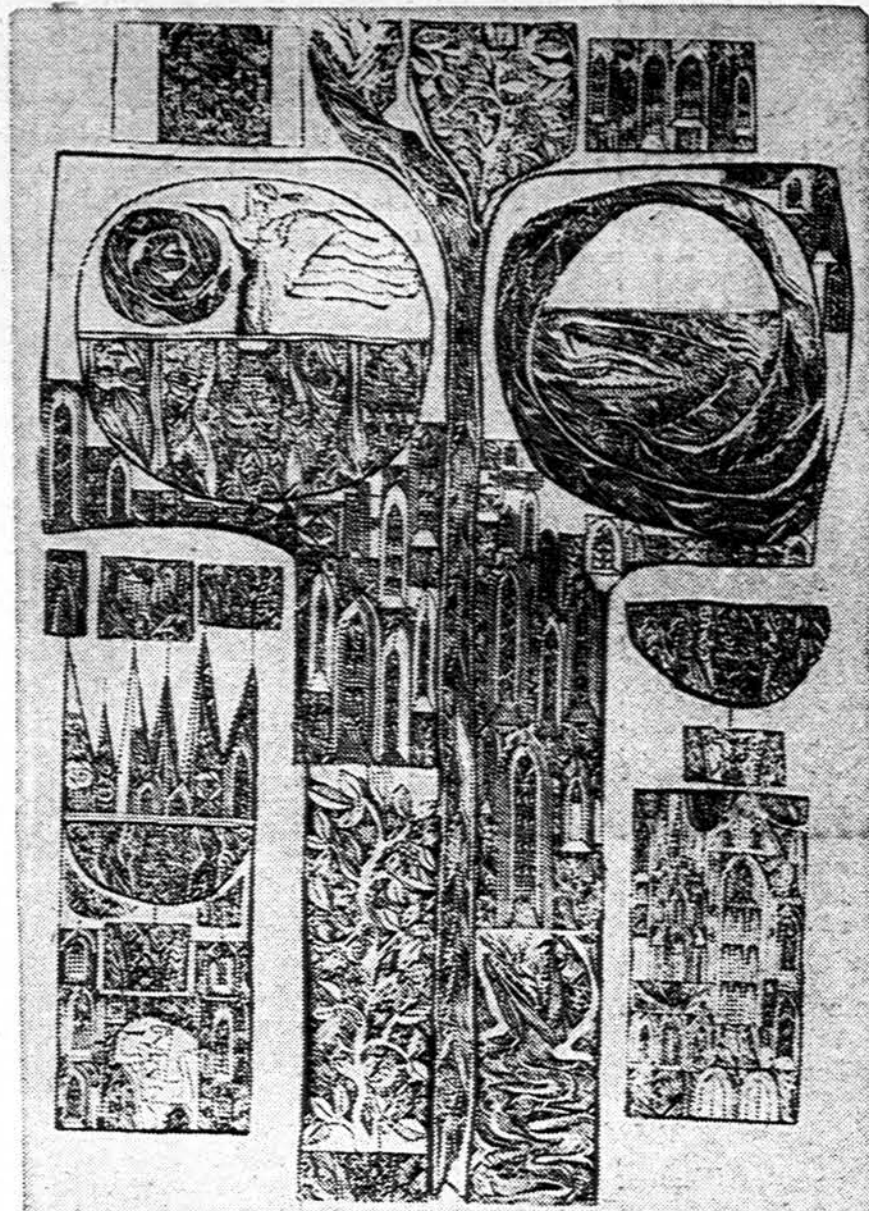
Parodos lankytojai, daugiausia būriavosi kaip tik prie juoda-balta kontrastu atliktų „Vilniaus legendų“. Ir pirkėjų šiam ciklui netrūko. Jame dailininkas mus nukelia į detaliomis kiekvienam sava, bet ne šiandieninį Vilnių, o į aną pirmąpradinę legendomis ir gotikinių linijų skliautais gaubiamą Vilnių. Būdingos senajam Vilniui atributikos, nuo smulkaus mūro ornamentu iki atpažįstamos senamiesčio gatvelės siužeto, čia yra tiek daug, kad prie kiekvieno paveiklo gali ilgai, ilgai prastovėti, laiką visai užsimiršęs. Idomu, kad Vilniaus temų grafikoje Vladislovui Žiliui beveik neegzistuoja barokiniai, klasikiniai ir šių dienų modernieji Vilniaus kontūrai bei detalės. Smailu gotikiniu skliautu susitinkančios linijos yra šių

V. Žiliaus darbų stichija. Tai, tur būt, ta istorijos ūkų pridenyta epocha, kada šiame mieste pirmą kartą lietuviškoji, pagonybė susitiko su lotyniška krikščionybė, ir miestas, savo dvasioje dar pagoniškas, jau ėmė gyventi ir gotikinėje Vakarų kultūros tekmeje. Gal todėl ir neatsitiktinai šiuose Vladislovo Žiliaus darbuose šalia gotikinių architektūros formų taip gyvai plazda dar senesnis Lietuvos ir Vilniaus kultūrinis sluoksnių klotas, kurį Žiliaus grafikos darbuose simbolizuoja žalių ar gyvųjų pavidalai. Tai pažįstamos formos iš lietuviškų pasakų ir iš Čiurlionio vizijų. Tik Žiliaus grafikoje žalių formos yra tiek dinamiškos, tiek sukaupia jėga pritrivinkusios, kad vienur jos liejasi lyg nesustabdomų liepsnų tvanas, kitur susisukusios į spyruoklę, lyg akimirką prieš šuolį. Žinoma, šią žaltinę simboliką ar realybę žiūrovui valia aiškintis, kaip jam pačiam arčiau prie širdies, įžiūrint joje ne tik tūkstantmetę, bet ir šiandieninę tikrovę.

Savo grafikos darbuose V. Žilius yra lengvai balansuojančios linijos virtuozas. Tačiau vienišos linijos funkcijos, ypač „Vilniaus legendų“ cikle, beveik nerandame. Žilius yra čia linijos pluoštų meistras. Linijos driekiasi čia grįžtėmis, lygiai kaip žmogaus raumenų skaidulos, apkrautos judesio jėga.

Pereinant prie tapybos, galime pasakyti, jog dailininkas su įkvėpta nuojauta labai tikrai iš karto sprendžia visas spalvines ir kompozicines, plokštines ir gilumines problemas. Ta prasme Žiliaus tapybos darbai neatsiduoda kankinančio darbo prakaitui, o dvelkia polėkiu ir įkvėpimu. Tai dar nereiškia, kad jie yra improvizaciniai. Anaiptol. Kiekvienas paveikslas yra nutapytas sąžiningai iki tobulo atbaigimo. Ir iš rezultato matai, kad jis atliktas ne įsikalbėto, be tikro talento.

Labiausiai reikia džiaugtis pačiais naujaisiais darbais, kurių eilėje jau yra sukurtų praėjusiais 1976 metais New Yorke. Paveikslai yra tikra aksominių gelmių poezija. Tai neišmatuojamos gilumos, tačiau į kurias puolęs, atrodo, nesusimuši. Aksominio minkštumo mėlynos, žalios, rausvos, pilkos ir kitokios spalvos, ar jos būtų debesų, augalų, koralų, vandenų ar uolų formose, vis tiek aksominiu minkštumu plaukia begalybėje, tiesiog praradę savo fizinį svorį. Aksominis spalvos švelnumas nepraranda-

Vladislovas Žilius

Vilniaus legendos (cinkografija, 1967)

Vladislovas Žilius

Portretas (aliejus 1975)

mas net ir ten, kur drobėje kunkuliuojančiai verda pirmą kartą višatos energija, kaip „Juodajam paveikslui“ (Nr. 2). Ne viename darbe dailininkui pasiseka kone, neapibrėžta, siurrealistinė, formą darniai suvesti su geometrinėmis linijomis. Vienuose darbuose lyg pirmąpradžių elementų, masių ar augalų laisvi kontūrai aksominiu lengvumu plūduriuoja drauge aukštybės ir gelmės. Kitur tačiau labai konstruktyvių, geometrinėlių formų architektūros tampriai sukabintos plokštumos ar perspektyvos rėmuose. Šitai liudija, koks vis dėlto platus yra Žiliaus teptuko ir minties diapazonas. Štai sakysim, paveikslas „Ten už jūrų žalių“ (Nr. 3). Jame iš centrinio šviesos taško, lyg iš kokios pirmąpradės Alfro, centrifuginiu judesiu tryksta geometrinės ir neapibrėžtos spalvinės formos, tolyn nuo šviesaus centro vis tamsėjantys, bet nesulaikomos judesyje. O štai ir kita drobė, kuri pavadinta „Raudonas paveikslas“ (Nr. 7). Viskas jame sukonstruota tiksliai architektūrinių formų begalinėje, bet stabilioje perspektyvoje, jog imi tikėti, kad čia Žilius chaotiškų formų Grand Canyoną privertė paklus-

ometrinui, tiksliai architektūrinui.

Išpūdinę ir tapybine prasme galima būtų rašyti čia apie kiekvieną V. Žiliaus paveikslą, tačiau nenorime tuo apibūrinti varžyti ir žiūrovo kūrybinio žvilgsnio. O akyloms atsiminimams čia begalinės platumos.

Su paroda atsiveikinant, dar stabilėm prieš paveikslą „Juodos rožės“ (Nr. 11). Iš karto nugarinti į kažkokią Čiurlionišką nuotaiką, lyg paveikslas mistiškai susisuktų su Čiurlionio tylinčiu varpu ir miegančiu, kažkur nskendusiu „Saulės“ sonatos pasauliu. Ir šiame Žiliaus paveiksle viskas suguldyta į didingų formų sarkofagus. Visą gaubia taipgi aksominio minkštumo tamsa. Tiktai paveiklo gelmių tolybė dar šviečiasi paskutiniai dingusios saulės atspindžiai. O viską uždengia liūdnu, juodų rožių žiedai, lyg būtų numesti atsiveikimui ant karstų. Paveikslas sukurta dar Vilniuje 1974 metais. Tačiau paveikslas nei savo melancholija, nei savo sarkofagais mūsų kažkaip nebaugina. Juo labiau, kad savo tarpe matome gyvą, laisvą ir kūrybingą dailininką, dabar klausantį tik savo širdies balso.

ti jo valiai ir tapti klasiškai ge-

Parodą surengė Sentara - Švie-

KELIONĖ

PRANAS VISVYDAS

R. K.

Vedė per miegantį slėnį
žydrojo liukeščio draugas,
egls šaka pasipuošęs,
savo ramybės jausęs.

Miesto langai tylėjo,
tartum bestygės gitaros.
Vienišas kiemo kaštanas
rodėsi tėviškai geras.

Mintys pynėsi juostom
žingsnių taikioj kantilenoj.
Ukama svaigdoma guodės
skylančiai fabriko sienai.

Guostis ir klausiti norėjau
žydrojo nerimo draugo:
Argi nakties viešpatijoj
galima tikslą išsaugot?

Ar ne vaiduoklio akys
blizga už rampos sienojų?
Ar ne spygiuotoje liūtvėj
pasmerktas žodis alsuoja?

Ar neatrodo, kad žingsniai
liukeščiu nežada nieko?
Aštrios likimo drožlės
randus praieiviui palieka.

Grįžkim, bičiuli mielas,
grįžkim į vinksmų duvartą.
Ne, neatsakė... Tylėjo,
balsą kelionėj uždaręs.

Sankryžų kliečinio raidės
atspindžius gimdė akyse.
Jau sudundėjo vagonai.
Gelžkelio begiai ištįso.

Garvežio dūmos išnoro
kalno šlaitai. Pagražėjo

kelias. Tarytum žibintas
žengė vilties korifėjus.

Štai, pamačiau, kad neša
fleitą, gelm padabintą.
Argi ne eglės šakelę,
alko ramovėj nuskintą.

Štai, pamačiau ir sode
niūrų granito paminklą.
Kelios atbėgo eglaitės.
Klevas ir beržas palinko.

Laurai, lieknai kiparisai,
uko pravirkdytos rožės,
gedulo žavūs vainikai
sodo krūtinę apgožė.

Baltos kamelijos žiedas.
Lengvas jaunystės suolelis.
Mano bičiulis sustojo,
nužvelgė prarastą kelią.

Fleitą prie lūpų priglaudęs,
tyliai pradėjo sau groti.
Aukso plaukais pasruvo
juosvas apylinkės plotas.

Liūdno grojimo upokšnis
plaukė į miegantį slėnį.
Medžiuos garsai pasigirdo.
Švito akiračio plėnys.

Tvoros, namai, šventovių
stiklo spalvingi niuansai
tryško iš miesto žaidro,
laisvės sapnais apsidangstę.

Meilės daina nutrūko,
saulės kraščiuokui sutviskus
Draugas mane pastebėjo.
Tarė: Dabar jau sugrįžkim.

Žengęs arčiau, apkabino,
skruostą švelniai pabučiavo,
įteikė feitos šakelę —
nebaigtą liūdėsį savo.

Dingo... O Dieve! Nustebęs
sodo lapijoj dairiausi...
Laimino bundančią žemę
saulė ir tolimos dausos.

KNYGA APIE STEIGIAMĄJĮ SEIMĄ

(Atkelta iš 2 pusl.)

nuoširdūs pranašavimai, kaip ir svarstant kitų įstatymų projektus.

Prieš priimant Konstitucijos įstatymą, pateikti platesni opozicijos frakcijų pareiškimai. M. Slezevičius LSDD ir VS. vardu savo pareiškimą baigė, kad Konstitucijos balsavime nedalyvavus, sudėdamas visą atsakomybę už Konstituciją ir vaisius bei pasekmes krikščionių demokratų blokui. Soc. dem. frakcijos trys atstovai vieni po kito skaitė atstovo St. Kairio paruoštą pareiškimą, pasisakydami iš esmės, nežiūrėdami pirmininko įspėjimo, kad galima kalbėti tik dėl balsavimo. Išvadoje socialdemokratai taipgi pareiškė, kad balsavime nedalyvavus.

Kun. M. Krupavičius, visą situaciją plačiau motyvavęs, pareiškė: „Kadangi Lietuvoje yra įvesta tokia vidaus tvarka, kuri priduoda Respublikai reikalingo stiprumo ir atsparos gintis nuo vidaus ir išorinių priešininkų... tad Krikšč. dem. parti-

ja, ūkininkų S-gos ir Darbo Federacijos frakcijos balsuos už šią konstituciją.

Už Lietuvos Konstituciją balsavo: KD blokas, vienas nepartinis, žydų frakcija be vieno. Prieš — 1, Susilaikė Soc. dem. ir SLD bei Vals. s-gos bloko atstovai. Lenkai ir vokiečiai balsavime nedalyvavo. Autorė pažymi, kad, nepaisant didelės kairiųjų partijų opozicijos, Lietuvos Valstybės Konstitucija kai kurių jų pačių pripažinta kaip viena iš moderniausių, pažangiausių ir demokratiškiausių konstitucijų. Didelis valstvinės teisės autoritetas prof. M. Roemeris teigiamai vertino konstituciją, kuri „Stipriai išreiškė parlamentarinę sistemą prancūzų pavyzdžiu „ir yra“ vieningas, logiškas vienetas — vienos kūrybinės minties išdėstymas“.

Priešm savosios valintos įstatyma, kuris buvo priimtas vieningai, ir dar keletą mažesnių įstatymų, Steigiamasis Seimas savo darbą baigė 1922 m. spalio 7 d. Per beveik 29 mėnesius jis susirinko į 257 posėdžius.

Baigdama Steigiamojo Seimo darbų aprašymą, autorė pastebi: „Žinant kokie sunkūs ir pavojingi buvo laikai, kiek teko iškentėti nepriekšius, kaip neprityrę ir

daugiausia jauni buvo atstovai, tenka tik stebėtis jų kūrybingumu ir produktyvumu“.

Pabaigoje aprašyta techninė darbo dalis, suminėta ryškios atstovų asmenybės ir nurodyta Steigiamojo Seimo reikšmė. Duodama sinchroninė lentelė svarbesniųjų etapų Lietuvos kelyje į Nepriklausomybę bei Steigiamąjį Seimą ir įvykių Steigiamojo Seimo sesijos metu. Nurodyta gausi bibliografija.

Knygos stilius lengvas. Daug nuotraukų, bene 52 puslapiuose. Grupinėse nuotraukose pasitaikė kai kurių netikslumų. Žinoma, po 54 metų sunku visus atpažinti. Lietuvių konferencijos Stockholme nuotraukoje (psl. 11) stovi trečias iš kaitės J. Aukštojis. Krikšč. dem. bloko nuotraukoje (psl. 82) 30 su klausuku paž. P. Lumbis, iš tikrųjų yra J. Valickis, 40 paž. neatpažintas yra K. Braženas, 46 paž. neatpažintas yra P. Lumbis. Ūkininkų S-gos fr. (psl. 148) 4 iš kairės paž. P. Lumbis, yra J. Valickas. Darbo Federacijos nuotr. (psl. 202) sėdįs 1 iš dešinės paž. neatpažintas yra A. Simanaukas.

Aplamai visą knygą yra labai vertinga, kruopščiai, objektyviai atlikta studija, aiškiai nušviečianti Steigiamojo Seimo darbus.

Vienas iš Steigiamojo Seimo plenumo posėdžių. (Rocenziņa iliustruojančios nuotraukos iš R. Kvickio archyvo)

Vladislovas Žilius „Juodųjų paveikslų“ serijos (aliejus, 1975)

Ričardas Daunoras dainuoja Briuselio operoje

Ričardas Daunoras, buvęs Vilniaus operos solistas, kuriam neseniai buvo pripažintos politinio pabėgėlio teisės Prancūzijoje, yra pakviestas dainuoti Briuselio (Belgijoje) karališkamajam "La Monnaie" teatre (Theatre Royal de la Monnaie). Jis jau pasirašė sutartį šešioms Verdi "Aidos" spektakliams, dainuos Egipto karaliaus Ramaneso partiją. Spektakliai įvyks sausio 30, vasario 2, 5, 8, 11 ir 13 d.

Ta proga solistas mielai sutiko atsakyti į keletą klausimų.

— Praslinkus šešioms mėnesiams nuo Jūsų pasitraukimo į Vakarų, Jūs buvote pakviestas dainuoti ir karališkajam "La Monnaie" teatre Briuselyje. Tai didelis Jūsų laimėjimas.

— Tai džiuginanti žinia, ir aš esu nepaprastai laimingas, galėdamas dirbti savo profesijoje. Nesitikėjau, kad galėsiu taip greitai įsijungti į čionykštį muzikinį gyvenimą ir kad pirmasis mano debutas bus tokiam žymiam teatre.

— Kur Jūs mokėtės dainuoti?

— 1972 m. baigiau Vilniaus Valstybinę konservatoriją. Dainavimo mokiausi pas savo broli

Vaclovą Daunorą.

— Ką Jūs veikėte toliau?

— Pirmus metus dirbau Akademiniame liaudies ansamblyje "Lietuva", vėliau tris sezonus dirbau Vilniaus operos ir baletų teatre, kur atlikau 15 operinių vaidmenų. Kai operos teatro direktorium tapo V. Noreika, abu su broliu buvom iškelti į Kauno muzikinį teatrą (operetę).

— Kodėl Jūs iškėlė į Kauno operetę?

— Dviem sakiniais į tai neatsakysiu, o gal neužtektų ir 10 sakinų. Dabartinėje Lietuvoje žiūrima ne vien į solisto gabumus, bet ir į kitus dalykus, kurie nieko neturi bendro su muzika...

— Su kuo turi bendro?

— Su politika.

— Gal žinote, kokia dabartinė Jūsų brolio V. Daunoro padėtis?

— Mano turimom žiniom, brolis po mano išvykimo yra net praradęs darbą ir Kauno operetėje. Šiuo metu jo vienintelis pragyvenimo šaltinis yra dėstybas dainavimo Vilniaus konservatorijoje. Gauna ten 140 rublių į mėnesį.

Solistui Ričardui Daunorui (viduryje) įteikiamas Paryžiuje Lietuvos pasas. Kairėje — Paryžiaus lietuvių kolonijos kapelionas kun. J. Petrošius; dešinėje — Paryžiaus lietuvių visuomenės veikėjas P. Klimas.

— Kokie Jūsų tolimesni planai?

— Kol kas visą dėmesį skiriu savo pirmajam pasirodymui Briuselyje. Nuo to priklausys mano

tolimesni planai.

Paryžius 1977. I. 8.

Zibutė Klimienė
Ričardas Daunoras

„Palikę tėviškės namus“

ALĖ RŪTA

PALIKĘ TĖVIŠKĖS NAMUS. Šv. Kazimiero Lietuvių kapinės Chicagoje. Išleido Lietuvių foto archyvas 1976 m. Knygą redagavo Algimantas Kezys, S. J. Dailininkas Vincas Lukas. Fotografijos Algimanto Kezio, S. J. Tekstai: Jono Dainausko, Birutės Pūkelevičiūtės ir Leonardo Šimučio. Leidinys didelio, puošnaus formato, 252 psl., kietais viršeliais, kainą \$19.95, gaudamas ir "Drauge".

*

Išspūdis, pavarčius šią knygą, yra didelis. Norisi nusiūsti po vieną visiems iš namų pasaulin išklydusiems vaikams, norisi padovanoti meną įvertinantiems svetimtaučiams draugams. Kas parinko šį knygos vardą? — Gražesnio, taiklesnio ir prasmingesnio negalėjo būti. Mirusieji visi palieka savo namus, tačiau šioj monumentalioj knygoj žodžiu ir nuotraikom pavaizduotos šv. Kazimiero Chicagoje kapinės palieka gilų išpūdį, kad lietuvius, gyvas ar miręs, ištiktų savos tautos religinės ir kultūrinės tradicijos. Gražus knygoj sugretinimas lietuviško ir angliško teksto padeda lietuviui skaitytojui pajusti, kad mes ne namie ir, vis dėlto, kai susitelkiame — gyvieji ir mirusieji — esame šiam svetiname krašte tartum namie; o svetimtaučiai skaitytojui, tartum pro mūsų gyvenimo langą pažvelgus, lieka apytikris vaizdas lietuvių sielos, jo troškimų ir mirties.

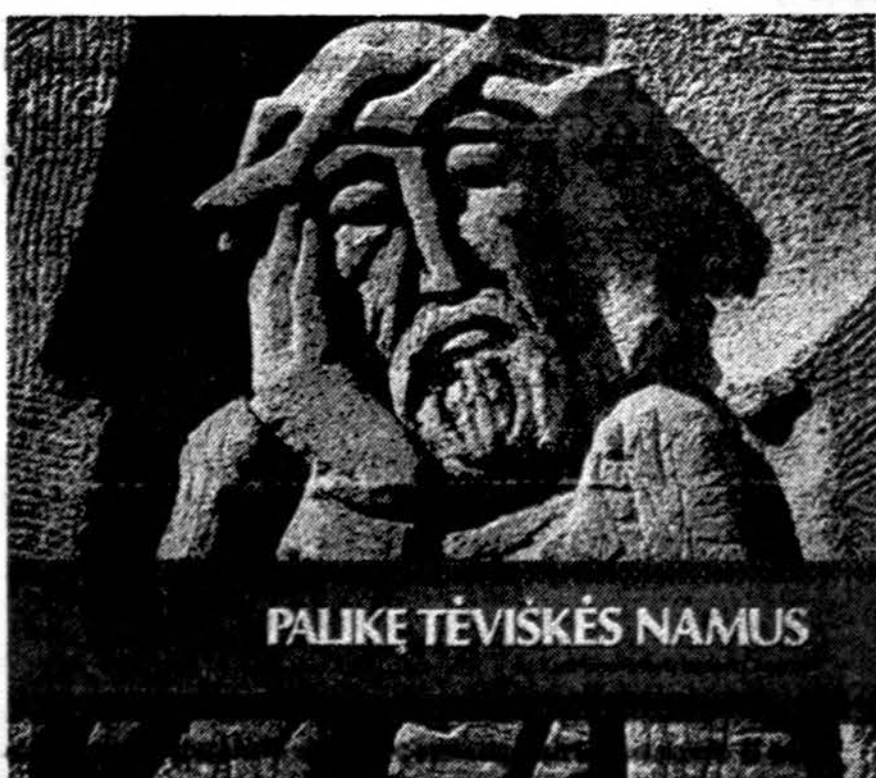
Kazin kodėl Lietuvių etninės enciklopedijos knygų seriją pradėta knyga apie mirusius? Ar tai pagal tam tikrą planą, ar tik pirmausia pavyko surinkti šios rūšies medžiagą? Kaip bebūtų, sumanymas yra milžiniškas, reikalaujantis (mūsų sąlygomis) beveik antžmogiško pastangų. Serijai šių knygų, kurių kelios jau paruoštos spaudai, net įsteigta nauja leidykla: Amerikos lietuvių biblioteka (Lithuanian Library Press, Inc.). Šių sumanymų širdim ir protu, atrodo, yra "Palikę tėviškės namus" knygos redaktorius kun. Algimantas Kezys, S. J. Esu tikra, kad tėv. Algimantas Kezys turi didžią viziją ir platią kūrybinę valdžią.

šiem užsimotiem darbams atlikti. Tik reikalinga jam mūsų visų parama! Kaip geriau galime jo darbus įvertinti ir paremti, jei ne užsiskant visus tuos leidinius, kuriuos jis taip organizuotai, taip visapusiškai meniškai paruošia ir mums pateikia? Ne tik redaktoriaus sumanymas šią knygą padarė verta didžio dėmesio, bet ir jo, tėv. Algimanto Kezio, meninės nuotraukos knygą "Palikę tėviškės namus" paverčia tikru meno kūrinu.

Meno kūriniu šią knygą daro ir skulptorius Ramojus Mozoliauskas (bei kiti čia dalyvaujant menininkai) ir autorės Birutės Pūkelevičiūtės tekstas.

Ramojaus Mozoliausko skulptūros kūrinių, kurių daugiau kaip šimtas yra šv. Kazimiero kapinėse, verti atskiros studijos, išsamus įvertinimo. Viena jo paminklų detalė, kurią dail. Vincas Lukas damiai įkomponavo į viršelį, daro šią knygą patraukiančią aki, norisi imti ir vartyti, ieškoti daugiau... Ne tiek lietuvių kapinėse besilisinčių vardų, kiek, jiems pagerbti ir prisiminti, sukomponuotų skulptūrų, paminklų ir prasmingų poetų bei artimųjų žodžių...

"Tik gimto krašto žemės saujos troškau,

PALIKĘ TĖVIŠKĖS NAMUS

tik Tavo, Višpatie, ramių akių..."
"Siela skiriu Dievui, gyvenimą — tėvynei".

Arba B. Brazdžionio:

"Pavargusias akis užmerkiau, bet ne čia aš, Dieve, amžinojo poilsio ieškojau. po tėviškės padange žydinčia, skaisčia ir prie tėvų milžinkapio žaliųjų kojų".
(Ant Modestos Kojelytės antkapio).

Rašytojos B. Pūkelevičiūtės planingas ir giliai įsijauistas rašinys išsilyje penkiais skyriais: 1. "Miserere" — "Norėčiau savo kaulus parnešti Lietuvon"... O paguldė čia galveles, "šioj šventoj žemėj, tarp saviškių, tarp kraujo giminių" (50 p.). Pirmieji šių kapinių paminklai primityvūs, gaudūs palinkusio Kristaus veidu. "Nes mūsų Dievo veidas liūdnas" (B.P. — 50 p.). Jau vien iš to Veido atpažinsi, kad tai lietuvių kapinės.

"Maloningasis Viešpatie, būk geras savo tautai, atstatyk jos sostinės sienas. Pasigailėk, pasigailėk... Nes Tu gailėtingas" (52 p.).

2. "Subvenite", — šiam skyriuje autorė meniškai kalba apie krikščioniškas lietuvių kapines, peržvelgdama jas istoriškai. Jau Bremenietis XI šimt. aiškus vadinęs "homines humanissimi". Vėliau Lietuva buvo praminta

kryžių žeme. Kryžius lietuviškame penzaže buvo šviesus, nes jis — regėjimas. Ne mediniai kryžiai, o ju detalės paminkluose daro ir šias kapines, iš dalies, liaudiškomis, kur sudėta lietuvių kūrybinė galia ir... meilė.

3. "Libera me"... — Apie savo žemės, savos valstybės praradimą. "Šiose kapinėse miega to šviesaus nepriklausomybės laikotarpio spindinčios skeveldros" (118 p.).

4. "De profundis" — gražus istoriškas rašinys apie šv. Kazimierą, Lietuvos karalių.

5. "Angelus Domini" — apie lietuvių meilę šventam Kazimieriui; užbaigiama — mūsų laidojimo papročiais.

Jono Dainausko ilgas įžanginis knygos straipsnis išsamiai apžvelgia lietuvių "santykius su mirusiais", laidojimo papročius senovėje ir krikščionybės laikais; rašo apie lietuviškus kryžius, liaudies kūrybingumą, apie ateivius Amerikoje, kapines ir jų meno paminklus bei menininkus. Jo straipsnis duoda daug suglaustos informacijos.

Giliai informacinis ir dvelkias senųjų ateivių vargais bei "savybės" šilima, — Leonardo Šimučio straipsnis; autorius jau pats iegludęs į šių kapinių ramybę...

Taip, seniausios Chicago lietuvių parapijos — šv. Jurgio — įsteigtos 1903 m. kapinės (kun. Matas Kriščiūnas) sulaukė šią knygą žodinio ir vaizdinio paminklo, kuriame glūdi kur kas daugiau, negu mirusių jausmus, šventas prieglobstis; jame glūdi lietuvių išeivio charakteris, jo kūrybingumas ir ilgesys, jo pagarbą mirčiams ir viskam, kas tik šventa, ko netekta, "palikus tėviškės namus". Ko tenai netekta, čia atsinešta.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• KARYS, 1976 m. gruodžio mėn., Nr. 10. Pasaulio lietuvių karių-veteranų mėnesinis žurnalas. Redaguoja Zigmantas Raulinaitis. Administruoja Leonas Bijeris. Redakcijos ir administracijos adresas: Karys, 341 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207. Žurnalo metinė prenumerata 10 dol.

Rūpinamasi išleisti veikalą apie dr. J. Šliupą

ASS Filisterių skautų sąjungos Centro valdybos 1970. VI. 4 d. nutarimu buvo (prie FSS Centro valdybos) įsteigta knygų ir kitokių kultūrinių priemonių leidykla, siekiant:

1) sudaryti sąlygas ASS ir bendrai LSS narių bei išeivijos mokslininkų ir kūrėjų vertingiems ir reikalingiems darbams paskelbti; 2) rūpintis ypač jaunimui skirtos literatūros ir lituanistinio auklėjimo priemonių leidimu; 3) prisidėti prie bendro išeivijos kultūrinio gyvenimo palaikymo ir kelimo, palaikant knygų ir kitų kultūrinių priemonių leidimą ir platinimą.

Leidyklos darbui finansuoti buvo įsteigtas Knygų fondas, kurio pagrindą sudarė paskirų narių ("Simtinių") įnašai bei aukos. Leidyklos veiklą sustiprino ir tai, kad visas redagavimo, leidimo ir platinimo darbas yra redaktorių bei leidyklos vadovų bėsių geravališkas, neapmokamas įnašas. Iki šiol išleistas 8 knygos: 1) M. Saulaitytė "Viena saulė danguje", poezija (96 p.); 2) Gen. St. Raštikis "Ivykiai ir žmonės, atsiminimai (616 p.); 3) N. Jankutė "Nuo devynių iki pirmos", jaunimui (144 p.); 4) N. Jankutė "Kelonė ir septintą stotį", jaunimui (151 p.); 5) A. Sabaliauskas "Noted scholars of the Lithuanian language", biografijos (drauge su Pennsylvania universitetu, vertimas — 168 p.); 6) Dr. J. Gimbutas ir inž. J. Danys "Steponas Kolupaila", biografija (464 p.); 7) ASD kandidačių konspektas (125 p.); 8) Dr. H. Lukaševičius "Vienas mažas gyvenimas", atsiminimai (192 p.).

Šiuo metu spaustuvėje renkamos dvi sekančios knygos: 1) "Akademinių skautų sąjūdis" (vadovas) ir 2) prof. dr. J. Jakšto parašyta "Dr. Jonas Šliūpas" monografija. Spaudai baigiami parengti trys tolimesnės veikalai. Iš dabar jau spausdinamų dviejų veikalų "ASS vadovas" yra skirtas ASS nariams, ASS vidaus veiklai organizuoti, tvarkyti, aiškinti.

Dr. Jono Šliūpo (g. 1861. II. 23-III. 6. d. Rakandžių k., Gruzdžių vls., Šiaulių aps. — m. 1944. XI. 6 d. Berlyne, Vokietijoje) monografija yra studija apie aušrininką, Amerikos lietuvių ne tik politinio, kultūrinio bet ir visuomeninio lietuviško kelio pranešėją. Jis vedė kovą prieš caro žandarus, redagavo "Aušrą", kovojė dėl lietuvių tautinio sąmoningumo Amerikoje, leido laikraščius, knygas. Raštu ir gyvu žodžiu ragino lietuvių organizuotis, skatino nuo lenkų — susiprasti, siekti mokslo. Nepriklausomoje Lietuvoje steigė prekybos ir pramonės įmones, mokytojav, profesoriavo, burmistravo.

Dr. J. Šliūpas, šiandienine terminologija kalbant, buvo kontroversinė asmenybė, turint minytą ano meto tikinčiųjų ir netikinčiųjų, religinę prasmę, santykius. Bet visų pirma jis buvo didelis Lietuvos patriotas, gyvenęs Lietuvos gerovės mintimi. Dr. Jono Šliūpas Lietuvai ir lietuvių nepaprastai daug yra padaręs.

J. Šliūpas išgyveno lietuviškos Lietuvos sampratos formavimąsi, naujos lietuvių inteligentijos kūrimąsi, valstybės nepriklausomybės atstatymą, gyvenimą ir ne-

tekimą, rusams okupavus Lietuvą.

Pažymėtina, kad dr. J. Šliūpas, 1940-41 metais, būdamas Lietuvoje, kategoriškai atsisakė bendradarbiauti su Lietuva užvaldžiusiais paleikinkais ir jų pona.

Amerikoje dr. J. Šliūpas buvo vienas svarbiausių Sushvienijimo Lietuvių Amerikoje steigėjų ir senesniuose SLA leidiniuose minimas su didele pagarba.

Prof. J. Jakšto parengtos monografijos tekstas jau yra spaustuvėje surinktas. Šiuo metu tvarkomos išnašos, atrenkamos fotografijos, papildoma dokumentacija (pridedant jo vėliausia, niekur dar nespausdintą autobiografiją, tekstą jo paskutinės kalbos, kurios jau nesuspėjo pasakyti, jo raštų bibliografiją ir vardų indeksą). Manoma, kad tuo veikalų susidomės visi tie, kuriems XIX amžiaus pabaigos ir iki tremties laikmečio, JAValybės ir Lietuvoje, lietuvių praeiti keliai rūpi prisiminti, pažinti, neužmiršti. J. Šliūpas yra to mūsų kelio neatskiriama dalis.

Apie šios monografijos leidimą rašoma, berods, pirmą kartą, bet jos išleidimu jau susirūpinta. Taip, p. Antanas Valavičius, iš Chicago, mirus 1976 m. pavasarį Grasilai Šliūpienei (dr. J. S. našlei), vieton gėlių, paskyrė šimtą dolerių veikalui apie J. Šliupą išleisti, perduodamas tą savo auką Akademines skautijos leidyklai.

Tokios monografijos reikalavimas buvo susirūpinta dar 1948 m., perkeliama dr. J. S. pelenus į Chicago. Buvo sudarytas komitetas paminklui pastatyti ir išleisti jo biografiją, tiems reikalingas telkiant lėšas, renkant aukas. Skulp. R. Mozoliausko darbo paminklas buvo pastatytas Lietuvių (Nukelta į 5 pusl.)

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6½% to 7¾% PER ANNUM
*IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With \$1,500

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897 in 72 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,283.08 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,558.46 in 2½ years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,691.08 in 1½ years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$21,024.61 in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote-Control

With \$1,500

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,896.64 in 72 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,122.23 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,408.95 in 2½ years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,551.99 in 1½ years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$20,590.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI

Enjoy Your TV NOW PLUS

EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6½% to 7¾% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

DES PLAINES OFFICE:
1065 OAKTON STREET
DES PLAINES, ILLINOIS 60018
TELEPHONE: 297-6720

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

ALMIRA OFFICE:
304 WEST NORTH AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60607
TELEPHONE: 488-9113

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 478-7575

Kultūrinė kronika

DĖMESYS FOLKLORISTIKAI IR ETNINIAMS IREKORDAVIMAMS

Susidomėjimas įvairiausia folkloristika pastaraisiais metais Amerikoje taip išsiplėtė, kad net federalinė valdžia nutarė įsteigti šios srities atskirą instituciją. Tokiu būdu prie Kongreso Bibliotekos buvo įkurta, visai autonomiškai veikianti, įstaiga, pavadinta "The American Folklife Center". Tai institucija, kurios dėmesio rate yra visos Amerikos praities ir dabarties, galėtume sakyti, liaudies gyvenimas įvairiausiose kūrybinėse ir buitinėse aprašose. Aišku taipgi, kad čia bus daug dėmesio skiriama ir išvyskajai visų tautybių folkloristikai, sudarantjai įdomų Amerikos porteto bruožą.

"The American Folklife Center" š.m. sausio 24-26 d. Kongreso Bibliotekoje, Washingtone, rengia konferenciją, pavadintą "Ethnic Recordings in America: A Neglected Heritage". Tris dienas čia bus klausoma šios temos paskaitų, folklorinio pobūdžio koncertų, diskutuojama simpoziumuose, kuriami planai ateičiai. Konferencija, kaip ir laikraščiai prisistatę programos matyti, nesiriboja tik Amerikos šios srities specialistais. Programos punktuose matyti žinomų pavardžių iš Kanados ir Europos.

Lietuviai šia nauja Amerikos institucija turėtų taipgi susidomėti. Jos adresas: The American Folklife Center — Library of Congress, Washington, D.C. 20540; telef. (202) 426-6590.

JONAS DOVYDENAS RINKTINĖJ CHICAGOS PARODOJ

Šiuo metu Chicago Modernios dailės muziejuje (Museum of Contemporary Art (237 E. Ontario St.) vyksta nuotraukų paroda, pavadinta "The Photographer and the City". Tai rinkinių Chicago fotografų duoklė savajam miestui. Parodoje išstatyti 22 fotografų darbai. Viso 152 Chicago gyvenimo nuotraukos.

Lietuviams itin malonu, kad parodoje yra ir šešios Jono Dovydeno nuotraukos. Tai jau ne pirmas kartas, kai amerikiečiuose pabrėžiama Jono Dovydeno nuotraukų kūrybinė kokybė. Praėjusio savaitgalio didžiųjų Chicago dienraščių "Chicago Daily News" ir "Chicago Tribune" laidos savo kultūrinio priedo ir magazinų, plačiai ir teigiamai aprašydamos parodą, išskirtinai mini ir Jono Dovydeno darbus, recenzijų iliustracijai vis pasirenkamos ir Jono Dovydeno nuotraukos.

Paroda muziejuje vyksta iki kovo 6 d.

OSKARO V. MILASIAUS "MIGUEL MANARA" LIETUVISKAI

Prancūziškai rašiusio pasaulinio garso lietuvių poeto Oskaro Vladislavo Milasiaus žymioji poema — drama "Miguel Manara", ryšium su poeto 100 metų gimimo sukaktimi, Lietuviškos knygos klubo šleidžiama šiame Chicagoje. Lietuvių kalbon "Miguel Manara" išversta Antano Vaičiulaičio.

Gegužės mėnesio pabaigoje tradicinė Poezijos dienos festivalio centre, Chicagoje, šiame vienas vakaras (gegužės 27 d.) kaip tik bus skirtas O.V. Milasiaus 100 metų gimimo suaktyvinti. Ligi to laiko tikimasi išleisti ir "Miguel Manara", o, gal būt, ir kitų jo eilėraščių lietuvišką rinktinę.

NAUJAS JURGIO JANKAUS NOVELIŲ RINKINYS

Žinomojo mūsų beletristo Jurgio Jankaus nauja novelių knyga šiame išleis Lietuviškosios knygos klubas Chicagoje. Knyga vadinasi "Ir nebespasimatė". Rankraštis "Draugo" spaustuveje šiuo metu jau baigtas rinkti, taisomos korektūros ir netrukus bus pradėtas lauzyti į puslapius. Knygoje bus penki šviežiausi autoriaus apsakymai.

Filmų įvairumai

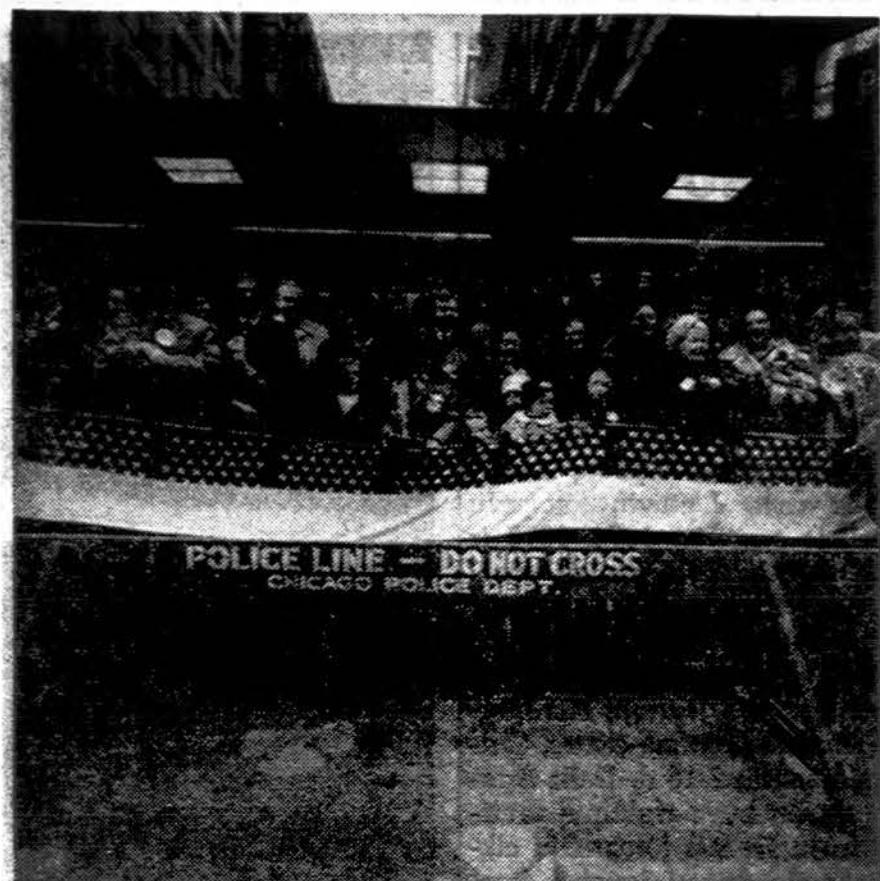
STASE SEMENIENE

"SMALL CHANGE" yra praeitų metų (paleistas į rinką prieš Kalėdas) vienas pačių geriausių filmų. Francois Truffaut duoda juokingą ir liūdną iškarpa iš paauglių gyvenimo prancūzų provincijos miestelyje. Jis turi magiška pojūtį šiltesniam žmogiškiems jausmams visuose savo filmuose, kurie tampa labai suprantami ir nepalyginami.

Ir šis tobulai pastatytas filmas virsta meistrų darbu. Amerikiečių kritikų sutiktas su fanfaronais, keturiom žvaigždėm (aukščiausiu pagyrimu) apvainikuotas, jis rekomenduojamas mažiems ir visiems.

Šioji šilta, pilna žmogiškų jausmų gyvenimo riekė atidengia kelių vaikų santykius su savo tėvais ir mokytojais Prancūzijos provincijos užkampy. Jo pasakojimo būdas yra epizodinis. Tikrai palaipsniui mes pradeda išskirti pažįstamus veidus, išrinkti svarbiausius — centrinis charakteris iš viso pulko kitų.

Gal teisingai F. Truffaut prisimena vaikystę, kaip epizodine. Kiekviena diena atrodo skirtin-

Polijios linija

Nuotrauka Jono Dovydeno

Garbės legionas

Nuotrauka Jono Dovydeno

iš "Fotografai ir miestas" (The Photographer and the City) rinkinių nuotraukų parodos "Museum of Contemporary Art" Chicagoje.

Nauji leidiniai

• Julius Sinis, DAINOS IR GIESMĖS BROLIAMS LIETUVIAMS. Išleista Veronikos Maminskaitės-Kulbokienės pastangomis. Gaidų įgraviravimo darba atliko Jonas Zdanis. Spaudė Pranciškonų spaustuve, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Tiražas 1,000 egz., kaina nepažymėta.

Neilinis, ypač gražiai išleistas mūsų muzikinės literatūros didelio formato leidinys, net 100 puslapių. Tai daug lenkų ir rusų, kad žiurovas nežino, ar juoktis, ar jam skausmingai dūria pakyštė iš jojo gražiausių dienų visame jo gyvenime.

Ir toks įvykis gali būti tiek pat lietuviškas, kiek jis yra pranciškonų. Vaikystės pergyvenimai yra universalūs. Taigi, štai, vaizdas iš klasės. Dienos pabaiga. Paskutinės minutės prieš skambintį paskutinę pamoką. Išaukiamas klasės "mandrappys". Stovi nebylus, nežinodamas atsakymo (jis niekad nežino). Tačiau jo klaidžiojantis žvilgsnis užkliūdo už lango laikrodį. 28 minutės po valandos. Rodyklė klik-sena 29-tą minutę. Jis lūkurioja, plačiai išsišiepia, girdi mokytojos kartojamą klausimą. Klikšamas — 30 minučių — išgelbėtas! Baukšiai ir nekantriai laukiamas klasės skambutis! Vaikas nušvinta triumfališka šypsena ir zovada pasileidžia su besigrūdantais mokiniais iš klasės.

Si scena, kaip daugelis Truffaut magišame filme, turi būti pamatyta, kad ją įvertintume. Atpasakota ji nublanksta. Ir rezisierius atkuria vaikystę su meile, objektyviai. Jis prisimena pokštus, išdaigas, juoką, bet nepamiršta nei skausmų. Jis parodo pirmosios tragedijos kančias ir agoniją. Jis supranta vaiko bausių neturą, kai tas kasdien turi dėvėti tą patį nuvalkiotą megztinį.

Tačiau Truffaut mato iš šviečiančią viltį. Ir mes stebime įtemptai šiltą, neišgalvotą, bet žmogišką, visiems suprantamą, iš užmaršties ištrauktą mūsų visų vaikystę, lyg veidrodyje atkurtą.

VEIKALAS APIE DR. J. ŠLIUPĄ

(Atkelta iš 4 pusl.)

tautinėse kapinėse Chicagoje, bet dr. J. Šliūpo biografijos tas komitetas jau neįstengė parengti, nors, kiek žinia, ir tam reikalui buvo surinkta gerokai aukų.

Tiesa, viename kitame JAV laikraštyje kartkartėmis buvo pasirodžiusių žinučių apie būtinumą paruošti ir išleisti to didelio lietuvių biografiją, raštus, kartais net pasirašant, kad, esą, vis iškomas dr. J. Šliūpo biografijai parašyti autorius, tačiau iki šiol tai ir liko tų žinučių autorių "gerais norais".

Šios monografijos parengimo iniciatorius buvo Juozas Bačiūnas (1893 - 1969m.). Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmninkas, 1967 m. gavęs prof. J. Jankšto sutikimą, tokią biografiją parašyti. Kiek ilgėliau užtruko medžiagos rinkimas, derinimas, tikrinimas. Monografija: "Dr. Jonas Šliūpas. Asmuo raštuose ir

su okupacijose iškentėjusio ir jau mirusio vilniečio kompozitoriaus Juliano Siniaus kūryba. Leidinyje duotos gaidos ir tekstai 15 dainų ir 39 giesmių.

• Stasys Būdavas, EUROPIETĖ. Romanas. Nidos Knygų klubo leidinys, Nr. 98, 1976. Romanas 174 psl., kaina 5 dol., kietais viršeliais 6 dol., gaunamas ir "Drauge".

Kaip leidinio prierašas sako, šis romanas išleidžiamas rašytojo Stasiaus Būdavo (1908-1966) dešimties metų mirties suaktyvinti paminėti; tai yra paskutinis jo dar niekur iki šiol neskelbtas kūrinys.

• Aldona Večiūnaitė, ŽODŽIAI KAP SALOS. Eilėraščiai. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas 1976 m. Spaudė M. Morkūno spaustuve Chicagoje. Aplankas ir titulinis puslapis piešė Viktoro Simankevičiaus. Leidinys kietais viršeliais, 64 psl., kaina 5 dol., gaunamas ir "Drauge".

Australijoje gyvenančios poetės, ligi šiol savo kūrybą spausdinusios tik periodinėje spaudoje, pirmoji — debutinė knyga.

• MŪSU SPARNAI, 1976 m. gruodžio mėn., Nr. 41. Lietuvių evangelikų reformatų žurnalas. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 51st St., Chicago, Ill. 60632. Leidžia Lietuvos Evangelikų reformatų kolegija. Administruoja Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago, Ill. 60629. Kaina — auka.

• MŪSU ŽINIOS, 1977 m. sausio mėn. 16 d. Nr. 1. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Redaguoja Algimantas Kezys, S.J. Administruoja Petras Kleinotas, S.J. Redakcijos ir administracijos adresas: 6520 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Siunčiant biuletenį paštu, bent 5 dol. metams; išsena kas dvi savaites.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutapysite, pirkdami čia jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai pragai. Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street Chicago, Illinois 60629

Tel. — PROspect 6-8998

darbuose", su iliustracijomis, minėtiais priedais sudarys apie 600 puslapių.

Jauniausias dr. J. S. sūnus inž. Vytautas Šliūpas yra ASS filisterių skautų sąjungos narys, užtat tą monografiją išleisti ir rūpinasi Akademines skautijos leidykla.

Filisterių skautų sąjungos Centro valdyba

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS. Nuomoja, Parduoda, Taiso. Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas. Phone — 581-4111. 5610 S. Pulaski Rd., Chicago

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptaiauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$40,000.00

FRANK ZOGAS President

5 1/4% paid quarterly 4 Year Savings Certificates Minimum \$5,000

MIDLAND SAVINGS

& LOAN ASSOCIATION

4048 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

Phone: 254-4470

ir 8929 So. Harlem Ave., Bridgeview, Illinois 60455

Tel. 598-9400

7 1/2% All accounts compounded daily — Passbook Savings

NAUJAS ŽODYNAS STUDENTAMS LIETUVIŠKAI ANGLIŠKAS ŽODYNAS

Išleistas minkštais viršeliais kaina tik \$8.00. Kai kurios kolegijos dabar mokina lietuvių kalbą ir dažnai studentams reikia lietuviškai angliško žodyno pamokoms. Dabar Draugas išleido studentams pagigintą laida šio žodyno, kurį sudaravo Vilnius Pėteraitis. Kietais viršeliais šis žodynas kainuoja \$10.00.

Rašykite: **DRAUGAS, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629**

(Malonėkite pridėti 35 centus pašto išlaidoms; ir mokesčius, jei gyvenate Illinois valstybėje).

SERVICE

AUTO REPAIR

Motor tune-up, motoro, stabdžių, vairo ir automatinų transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodame ilgalaikę garantiją. TEXACO gazolinai.

IGNAS DUBAUSKAS ir PETRAS PISNYS

5759 South Western Avenue — Telef. 737-3988

A. TVERAS

2846 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

Pardavimas ir taisymas LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETHEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING PLACE

VALANDOS: PIRMADIENI KETVIRTADIENI — 9 v. r. iki 8 v. v. ANTRADIENI PENKTDADIENI — 9 v. r. iki 5 v. v. SEŠTADIENI — 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadienį uždaryta

7 1/4%	6 1/2%	5 1/4%
Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	Mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI DĖSITI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM PAID QUARTERLY AT PASSBOOK ACCOUNTS

BRIGHTON FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL.: LA 3-8248 (WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4% PER ANNUM \$5000 or more minimum 36 months

6 1/2% PER ANNUM \$1,000 or more 1 year min.

RED. EMILJA PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60632. Tel. (312) 927-3090

KANADOS IR JAV LIETUVIŲ JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

Prelegentų ir dalyvių dėmesys busimajai Belgrado konferencijai

Kanados ir JAV lietuvių jaunimo sąjungų suvažiavimas įvyko 1976 m. gruodžio mėn. 29-31 d. Detroito.

Pirmoji prelegentė, Vaida Kuprevičiūtė, iš Toronto, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybos narė parengimui reikalingas, kalbėjo apie jaunimo ryšius ir bendradarbiavimą. Keturiomis sritimis, kuriomis PLJS valdybai tenka rūpintis, yra: koncertų ruošimas, taktinių siuntimų ir kitus kraštus, priėmimas keliautojų ir ryšinių tinklo sudarymas. Ji plačiai aptaskojo, kas lig šiol yra padaryta ir kokie yra ateities planai.

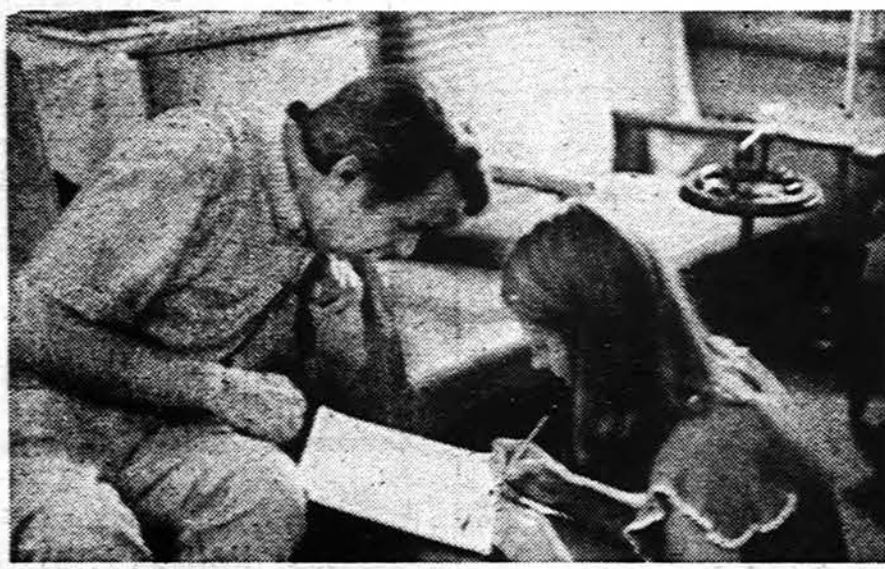
Algis Zaprackas, pirmojo jaunimo kongreso pirmininkas, Michigano respublikonų partijos valdybos narys, kalbėjo apie Belgrado konferenciją ir jaunimo veiklos galimybes. Daugelis mūsų esam girdėję apie Helsinkio konferenciją, bet mažai žinom apie ten padarytus nutarimus. A. Zaprackas išsamiai pristatė sutarties punktus ir paašškino, kaip jie liečia mus, lietuvius. Prelegentas siūlė bandyti įtaigoti valdžias ir viešąją opinią asmeniškai per vietinę spaudą, laikraščius, kolektyvius būdais per veiksmus ir organizacijas. Turėtume rinkti duomenis, liudijančius, kad paskiros sutarties pastrašys yra lauzomos ir tuos faktus perduoti Amerikos Kongreso komitetui, kuris juos renka.

Vienas įdomiausių prelegento pasiūlymų buvo pasamdyti specialisto (lobbyist) reprezentuoti mūsų reikalus Belgrade.

PLJS valdybos pranešimą padarė pirmininkė Gabija Juozapavičiūtė. Kalbėdama apie sąjungos apimtį ir tikslus, ji citavo Rasos Lukoševičiūtės straipsnį, atspausdintą "Pasaulio Lietuvių": "Nesvarbu kokių vardu organizacija vadinasi, bet svarbu kokius uždavinius ji atlieka ir prie kokių tikslų jos visuomeninė veikla veda. Kiekviena organizacija ar susibūrimas, kuris pajėgia angažuoti žmones lietuvių bei Lietuvos laisvės siekiams, yra prasminga. Svarbu, kad šioje veikloje mes neįsivoktumėme asmeniškoje intrigose ir susiskaldymoose. Svarbu, kad šiu tikslų siekdami, mes mokėtumėme gerbti vienas kitą ir, svarbiausia, kad pripažintumėme ir sutiktumėme, jog lietuvių bei Lietuvos laisvę gali būti daug ir įvairių kelių. Išvijos gyvenime viskas yra verta ir prasminga, kas sumažina nuotolius lietuvių su lietuviu, kas sustiprina tiltus tarp organizacijų, nes kiekvienas lietuvis ar lietuvių kilmės žmogus, kur jis begyventų ir ką jis besugebėtų daryti, yra būtinai reikalingas".

Vienas pagrindinių valdybos uždavinių dabar yra IV jaunimo kongreso ruošimas Europoje 1979 metais. G. Juozapavičiūtė pristatė Kongreso komitetą ir pranešė apie lig šiol atliktus darbus.

Trečiasis kongresas uždavė, pvz. politika, tarptautinis jaunimo, šiu dienų Amerikos liaudies dainininkai.

Trečiosios lituanistikos stovyklos — seminario lektorius prof. dr. Antanas Kilmas ir studentė Anelė Kaminskaitė. Nuotr. L. Rimkauskas

PLJS valdybai daug darbų politikos srityje. Kongreso nutarimu, ruošiamas jaunimo konferencija su VLIK-u vasario 26-27 d. New Yorko. Bendra konferencijos tema: "Politika ir Lietuva", susidedanti iš šių dalių: 1. Laisvinimo institucijų apžvalga; 2. Lietuvos valstybingumo klausimo istorija ir šio klausimo padėtis šandien; 3. Laisvinimo uždaviniai, viltys ir galimybės. 4. Pavergo ir laisvojo lietuvių jaunio psichologiniai bruožai. 5. Jaunimo kelionių ir Lietuva ligšiolinis balansas.

PLJS valdybos manymu, Belgrado konferencija lietuviams turėtų būti pirmaeilis uždavinys. Jei mes praleisim šią progą pasireikšti, mūsų ligšiolinės kalbos apie teisių gynimą bus tik tuščiažodžiavimas.

Paulius Kuras iš Windsor, Petras Kisieličius iš Cicero ir Milda Kupeikiuvičiūtė iš Chicago dalyvavo simpoziume, kuriame kritikai buvo žvelgiama į PLJ Sąjungą.

Paulius Kuras pažvelgė į Sąjungą iš keturių pusių: 1. Įsikūrimo mintis — kodėl Sąjunga buvo įkurta, kaip ji per penkerius metus išsivystė, ar įsikūrimo tikslas tebegalioja šandien? 2. Kas yra Sąjungos narys? Ar Sąjunga be stipraus ir didelio užuogario gali išsilaikyti? 3. Kokia yra Sąjungos vadovybės atsakomybė ir kaip ji turėtų mus vesti? 4. Kokie turėtų būti Sąjungos ateinančių metų uždaviniai ir kokiame plotmėje ji turėtų veikti?

Petras Kisieličius teigė, kad, idėjus termometrą į Sąjungos burną, matyti, jog ji rimtai serga. Sąjunga dar nėra radusi savo vietos lietuvių visuomenėje. JAV LJS dar neturi šaltinio, iš kurio galėtų sėti lojalius, ištikimus narius. Mes jų turim skolingis iš ideologinių organizacijų. Tė vadai ir darbininkai gairsto, kai yra kokia krizė, uždavinys ar sambūris renginys, kaip jaunimo kongresas. Jų negalim išaiškinti kasdieniniame, eiliniame darbe. Ką daryti? Kisieličius siūlo daugiau apibrėžti savo tikslus ir dirbti tuos darbus, kurių ideologinės organizacijos neatlieka.

Trečiasis kongresas uždavė, pvz. politika, tarptautinis jaunimo, šiu dienų Amerikos liaudies dainininkai.

PASIKALBEJIMAS SU LINO REGIU

Čikagiškio Lino Regio nuotraukos iš lietuviško gyvenimo dažnai matomos mūsų spaudoje. Jo darbai buvo atspausdinti "Drauge", "Pasaulio Lietuvių Jaunime", "Dirvoje", "Laisvojoje Lietuvoje" ir "Skautų Aide". Jis dalyvavo lietuvių fotografų išvijoje parodose 1974, 1975 ir 1976 metais. 1974 metais suorganizavo foto parodą Southwest kolegijoje.

EP: Visai neseniai matėm tavo nuotraukas Jaunųjų menininkų parodoje Jaunimo centre, Chicagoje, sausio 7-16 d. Dalis išstatytų darbų buvo rinkinių tautinių šokių šventės fotografijų ciklas. Ar tie devyni jaunieji fotografai iš anksto susitarė tokį reportažą paruošti?

LR: Taip. Parodos mintį iškėlė profesionalas fotografas Aleksas Urba. Pastebėtina, kad, nors sąlygos, ypač liečiant apšvietimą, buvo labai prastos, mūsų bendros pastangos parodė visai neblogus rezultatus.

EP: Kas paskatino reikštis foto mene? Kada pradėjai domėtis fotografija?

LR: Pradžioje labai domėjaus komunikacija — radiju ir televizija. Bendradarbiavimas Margučio radijo programoje daug prie prisidėjo. Tačiau vieną dieną, turėdamas laisvo laiko, pabandžiau fotografuoti. Patiko. Taip

ir pradėjau. Vėliau susipažinau su darbais tokių menininkų kaip Aleksas Urba, Kastytis Izokaitis, Jonas Dovydenas ir Vaclovas Norėika. Jie šiek tiek prisidėjo prie mano apsisprendimo.

EP: Ką daugiausiai mėgsti fotografuoti.

LR: Savaimė aišku — merginas. Fotografuoju veidus — ne sacharinius, madų žurnalų viršelių tipus, bet paprastus žmones. Bandau būti menininkas, ne kosmetinių iliuzijų pardavėjas.

Esu nufotografavęs nemažai demonstracijų. Įdomu užfiksuoti žmonių išraiškas, kai kyla kontroversijos, konfliktas, nuomonių skirtumai, pvz. demonstracijos prieš Brežnevą 1973 m. vasarą.

Korespondentė

Neseniai miręs Chicago meras Richard J. Daley, kai dar energingai tvarkė miestą. Nuotrauka Lino Regio

Portretas

Nuotrauka Lino Regio

Washingtono arba neramumai Marquette Parke.

Mėgstu fotografuoti ir žinomus žmones, tarp kurių yra a.a. burmistras Daley, ponis Ford, gubernatorius Walker, senatorius Percy ir kiti.

EP: Žinau, kad esi Lietuvių

foto klubo narys. Kokia klubo visuomeninė veikla?

LR: Mano manymu, tai labai reikalingas vienetasis. Jame dalyvauja įvairių išitikinimų ir amžiaus žmonės, kurie sutartinai ir darniai dirba. Suorganizavom šiu metų parodą; pertvarkėm kai kurias taisykles, pakvietėm kitataučius iš įvairių foto klubų dalyvauti jūry komisijoje. Jie labai teigiamai atsiliepė apie mūsų parodą ir džiaugėsi parodos įvairumu.

EP: Kokie ateities planai?

LR: Norėčiau pasilikti "Chicago Tribune" redakcijoje. Įdomu dirbti didžiausio Amerikos vidurvakarių laikraščio kolektyve. Norėčiau kada nors dirbti žinių ar vedamųjų skyriuje kaip fotografas.

EP: Šiuo metu dirbi "Chicago Tribune" laikrašty. Kokios tavo pareigos?

LR: Pradėjau dirbti kaip paprastas raštinės darbininkas. Sužinojau, kad moku fotografuoti, davė pora uždavinių. Po dvejų metų perkėlė į klasifikuotų reklamų skyrių. Esu skyrė oficialius fotografas. Be to, tenka prisidėti prie skelbimų tekstų paruošimo ir laužymo. Fotografuoju įvairius įvykius, žmones ir vietas, pvz. automobilių parodas, senelių prieglaudas, pardavėjus ir pan.

Manau ir toliau gilintis fotografijos mene. Įdomu užfiksuoti lietuviškus ir pasaulinius įvykius ateičiai.

MŪSŲ VEIKLA TRUMPAI

PREMIJOS JAUNIEMS ŽURNALISTAMS

Lietuvių žurnalistų sąjungos Centro valdyba sausio mėn. 13 d. posėdyje paskyrė Daužvardžio Fondo premijas šiems jauniems žurnalistams:

100 dol. — Eglei Juodvalkytei, Petriui Kisieliui, Rasai Lukoševičiutei, Viktorui Nakui ir Romui Sakadolskiui;

75 dol. — Gabijai Juozapavičiutei;

50 dol. — Rasai Baltutytei, Teresei Gaidelytei, Rasai Razgaitienei, Birutei Radzivienei ir Vyteniui Zinkui;

25 dol. — Audrai Aleknaitei, Andriui Balnioniui, Laurai Baltutytei, Algiui Cepui, Danutei Norvilaitei, Gintarui Plačiui ir Gintai Viliūnaitei.

Išvijos laikraščių redakcijos buvo prašomos rekomenduoti jaunuolius iki 30 m. amžiaus, kurie reikškes lietuvių spaudoje 1976 metais.

Premijos bus įteiktos žurnalistų metinio baliaus metu sausio 29 d.

VIEŠNIA IŠ ARGENTINOS KONCERTUOJA CHICAGOJE

Adriana Jožytė, jauna solistė iš Argentinos, koncertuos Chicagoje vasario 6 d. Jaunimo centre 3 val. popiet. Ji yra laimėjusi visą eilę premijų Pietų Amerikoje ir žavėjo Jaunimo kongreso dalyvius talentų vakare ir uždaryme. Bilietai po 6, 5, 4 ir 3 dolerius gaunami Vaznelių prekyboje — Gifts International. Koncertą ruošia Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga.

ŠIU METŲ VASAROS LITUANISTIKOS SEMINARAS

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Ryšių centras jau dabar pradeda ruošti programą ketvirtajam lituanistikos seminarui, kuris įvyks rugpjūčio 14-26 d. netoli Rochesterio, New Yorko valstijoje. Dėl platesnių informacijų kreipis:

PLJS Ryšių centras, 2422 West Marquette Road, Chicago, IL 60629. Telf. (312) 476-0601

CHICAGOS AUDRININKŲ BALIUS

"Audros" choro metinis balius ruošiamas Jaunimo centre, Chicagoje, vasario 26 d. Programa atliks visi trys chorai. Po programos vakarienė ir šokiai. Bilietus bus galima gauti per choris-tus.

"GRANDIES" VAKARAS CHICAGOJE

Tradicinis "Grandies" tautinių šokių grupės vakaras įvyks šandien (sausio 22 d.) 7:30 val. vak. Jaunimo centre, Chicagoje. Įdomi programa, vakarienė ir šokiai. Bilietai gaunami pas S. Pranckevičienę, tel. PR 6-2191.

JUNGTINIS KONCERTAS RELIGININEI ŠALPAI

Grandies tautinių šokių grupė, "Audros" mergaičių choras ir liaudies instrumentų ansamblis atliks programą lietuvių katalikų rėmėjų šalpos fondo rengiamame koncerte vasario 6 d. 3 val. p.p. Marijos aukšt. mokyklos salėje. Bilietai gaunami Marginiuose.

LIPNIŲNIEČIAI KVIEČIA PASILINKSMINTI

A. Lipniūno moksleivių ateitininkų kuopos Chicagoje balius, pavadintas "Gyvenimas sapne", įvyks sausio 29 d. 7 v.v. Jaunimo centre. Bus trumpa, idomi programa, kurią atliks Linas Rimkus ir Vitas Underys. Po programos šilta vakarienė. Sočiams gros 16 žmonių "swing band" orkestras. Lipniūniečiai kviečia visą Chicago jaunimą lalyvauti. Vietas rezervuoti pas Rūta Garūnaite tel. 925 2017.

NIJOLĖS SPARKYTĖS ESTRADINIS DAINAVIMAS

Nijolė Sparkytė, estradinės muzikos dainininkė, pasirodys Woin Kow North restorane, pirmadienį, sausio 24 d. 8 val. 30 min. vak. Adresas 420 West Belmont, Chicagoje. Dėl rezervacijų skambinti: 281-1844.